

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Aan de Voorzitter van de
Eerste Kamer der Staten-Generaal
Kazernesstraat 52
Den Haag

**Ministerie van Buitenlandse
Zaken**
Rijnstraat 8
2515 XP Den Haag
Postbus 20061
Nederland
www.rijksoverheid.nl

Datum 17 april 2026
Betreft Informatievoorziening over nieuwe Commissievoorstellen

Onze Referentie
BZ2627257
Bijlage(n)
4

Geachte voorzitter,

Overeenkomstig de bestaande afspraken ontvangt u hierbij 4 fiches die werden opgesteld door de werkgroep Beoordeling Nieuwe Commissie voorstellen (BNC).

Fiche 1 – Mededeling Energiepakket voor burgers.
Fiche 2 – Mededeling Strategie voor investeringen in schone energie.
Fiche 3 – Strategie voor de ontwikkeling van kleine kernreactoren (SMRs) in Europa.
Fiche 4 – Europese Havenstrategie.

De minister van Buitenlandse Zaken,

T.B.W. Berendsen

Fiche 1: Mededeling Energiepakket voor burgers

1. Algemene gegevens

a) *Titel voorstel*

Mededeling van de commissie aan het Europees parlement en de raad over het energiepakket voor burgers.

b) *Datum ontvangst Commissiedocument*

10 maart 2026

c) *Nr. Commissiedocument*

COM (2026) 115

d) *EUR-Lex*

[EUR-Lex - 52026DC0115 - NL - EUR-Lex](#)

e) *Nr. impact assessment Commissie en Opinie*

SWD(2026) 115

f) *Behandelingstraject Raad*

Vervoer, Energie en Telecomraad (Energieraad)

g) *Eerstverantwoordelijk ministerie*

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

2. Essentie voorstel

Op 10 maart 2026 heeft de Europese Commissie (hierna: Commissie) de mededeling energiepakket voor burgers gepubliceerd. De strategie ondersteunt de doelstellingen van het Actieplan voor betaalbare energieprijzen en maakt deel uit van een breder pakket aan initiatieven gericht op het versterken van de concurrentiekracht van Europa en het vergroten van de energieonafhankelijkheid en de betaalbaarheid van energie voor huishoudens en bedrijven.

In deze mededeling stelt de Commissie dat iedere burger toegang hoort te hebben tot betaalbare, schone energie in een comfortabele woning. De Commissie doet in deze mededeling concrete voorstellen op vier gebieden: verlagen van de energierekening voor huishoudens; consumenten beschermen en mondiger maken; energiearmoede aanpakken en bestaande EU-wetgeving doeltreffend uitvoeren.

De eerste pijler is het verlagen van de energierekening voor huishoudens. De elektriciteitsprijzen voor huishoudens liggen sinds de energiecrisis van 2022 structureel op een hoger niveau. De energierekening voor consumenten wordt beïnvloed door nettarieven, nationale belastingen en heffingen, de groothandelingstarieven en het niveau van het individuele energiegebruik.

Om de energierekening te verlagen kunnen lidstaten volgens de Commissie gebruik maken van de flexibiliteit die lidstaten hebben op basis van de EU-belastingwetgeving, zoals het volledig of gedeeltelijk verlagen van de belastingtarieven voor elektriciteit, bijvoorbeeld voor energiearme en kwetsbare huishoudens. Verder moedigt de Commissie toezichthouders aan om gerichte stimulansen voor nettatarieven voor flexibel lokaal verbruik te overwegen. Daarnaast dringt de Commissie aan op het ontwikkelen van innovatieve energiediensten en financieringsoplossingen zodat burgers, en met name kwetsbare huishoudens, betere toegang hebben tot schone, efficiënte technologie voor het verlagen van hun energierekening. Daarnaast kondigt de Commissie verschillende initiatieven aan om het overstappen naar een contract met lagere tarieven door consumenten te bevorderen, zoals technische regels voor de overstap naar een andere leverancier, een aanbeveling over de samenvatting van contracten en mogelijk gestandaardiseerde modellen voor energierekeningen.

De tweede pijler gaat over het beschermen en mondiger maken van consumenten. De Commissie kondigt verschillende maatregelen aan die zien op het bevorderen van energiegemeenschappen. Daarnaast wil de Commissie dat flexibele contracten op grotere schaal beschikbaar worden en kondigt zij maatregelen aan om transparante prijsstelling en betrouwbare informatie te bevorderen. Ook zal de Commissie met consumentenverenigingen, energieleveranciers en regelgevende instanties een nieuwe (vrijwillige) dienstverleningscode voor energieleveranciers opzetten, om het vertrouwen van consumenten in de energiemarkt te versterken om de voordelen hiervan te kunnen benutten. Ook lijdt de markt eronder als energieleveranciers zich niet beschermen tegen volatiele prijzen. De Commissie zal richtsnoeren verstrekken over passende risicobeheer- en afdekkingsstrategieën.

De derde pijler is gericht op het aanpakken van energiearmoede en -kwetsbaarheid. Het blijkt voor veel lidstaten lastig om kwetsbare huishoudens in kaart te brengen en gericht te bereiken. De Commissie zal aanvullende richtsnoeren verstrekken om lidstaten te helpen hun nationale plannen voor energiearmoede ambitieuzer te maken en energiearmoede terug te dringen. Daarnaast zal de Commissie extra bijstand en begeleiding bieden bij het doeltreffend bereiken van kwetsbare burgers, en in aanvulling op projecten in het kader van het *Social Climate Fund*, de fondsen voor het cohesiebeleid of andere lokale steun via de advieshub energiearmoede, een oproep doen tot het indienen van voorstellen in het kader van het LIFE-programma. Naast het bereiken van kwetsbare huishoudens zet de Commissie in op betere bescherming van huishoudens in energiearmoede die dreigen afgesloten te worden van energielevering, door het opstellen van richtsnoeren en het faciliteren van uitwisseling van goede praktijken met betrekking tot regelingen voor vroegtijdige waarschuwing en schuldbeheer.

De vierde en laatste pijler richt zich op het volledig uitvoeren van bestaande EU-wetgeving. De Commissie zal met lidstaten en belanghebbenden samenwerken om de bestaande EU-wetgeving beter uit te voeren en te handhaven, waarbij de Commissie specifiek richtsnoeren noemt die aangekondigd zijn in de overige pijlers.

3. Nederlandse positie ten aanzien van het voorstel

a) Essentie Nederlands beleid op dit terrein

Het kabinet zet zich in voor betaalbaarheid van de energierekening en van ons energiesysteem op de lange termijn. In Nederland wordt gewerkt aan de aanpak van energiearmoede en energiebesparing, onder andere in de gebouwde omgeving, de inzet op transparante en vergelijkbare energiecontracten en het realiseren van de mogelijkheid om snel en laagdrempelig over te stappen. De relevante regelgeving is onder andere vormgegeven in de Energiewet die 1 januari 2026 van kracht geworden is en de daar bijbehorende lagere regelgeving. Daarnaast is eind 2025 ook de Wet collectieve warmte (Wcw) door de Eerste Kamer aangenomen.

De Energiewet zorgt op verschillende manieren voor betere transparantie en vergelijkbaarheid van energiecontracten, door eisen te stellen aan leveranciers rondom het presenteren van prijzen en voorwaarden en doordat het recht verankerd is voor huishoudelijke eindafnemers en micro-ondernemingen, op kosteloze toegang tot ten minste één onafhankelijk vergelijkingssinstrument dat de gehele markt bestrijkt, of meerdere vergelijkingssinstrumenten die in voldoende mate de markt bestrijken. In Nederland voldoen verschillende vergelijkingssinstrumenten hieraan en als dat in de toekomst niet het geval is, dan kan de minister van KGG zo nodig een dergelijk vergelijkingssinstrument aanwijzen. Consumenten met flexibele leveringscontracten voor elektriciteit kunnen al besparen op hun energierekening door hun verbruik te verschuiven naar momenten met lage elektriciteitsprijzen. Een belangrijke kanttekening hierbij is dat dergelijke contracten over de lange termijn bezien goedkoper uitvallen, maar door de snelle prijsontwikkeling bij een prijsstijging duurder uit kunnen pakken dan een contract met een vaste prijs. Een flexibel contract brengt ook het risico op prijsonzekerheid met zich mee, want prijsstijgingen zijn direct terug te zien op de energierekening. Het kabinet vindt het daarom passend dat bij communicatie richting consumenten over de mogelijke voordelen van een flexibel energiecontract altijd het advies wordt meegegeven om een minimale buffer van 10% van de verwachte jaarlijkse energierekening aan te houden. Dit advies wil het kabinet verwerken in de regels onder de Energiewet over de informatieplicht van energieleveranciers. Ook heeft het kabinet in de Energiewet energiedelen mogelijk gemaakt. Dit is niet beperkt tot het lokaal delen van elektriciteit. Wel is het delen van energie nu alleen mogelijk als afnemers klant zijn bij dezelfde leverancier en de leverancier dit aanbiedt. Het kabinet werkt aan een wetsvoorstel dat energiedelen met vrije leverancierskeuze mogelijk maakt en verwacht dit in 2026 in te dienen.

De Wet collectieve warmte realiseert onder andere een publiek meerderheidsaandeel in alle warmte-infrastructuur, een afbouwpad voor fossiele warmtebronnen richting 2050 en een gefaseerde overgang naar een kostengebaseerde tariefregulering voor consumenten onder voorbehoud dat de relatieve betaalbaarheid van warmte ten opzichte van het gangbare alternatief onderbouwd is. Hiermee worden warmtetarieven transparanter en worden consumenten beschermd tegen excessieve warmtetarieven. Om de energierekening betaalbaar te houden is het van belang dat we de energietransitie zo goedkoop mogelijk realiseren. Daarom is het van belang dat de verduurzamingsoptie met de laagste nationale kosten ook voor de eindgebruiker de meest gunstige optie is.

Om hieraan bij te dragen wordt onderzocht in hoeverre subsidies hierop toegespitst kunnen worden en krijgen gemeenten, als regisseur van de warmtetransitie in de wijk, met de Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (Wgiw) de mogelijkheid om middels een aanwijsbevoegdheid te bepalen wanneer het gasnet uitgefaseerd wordt in een wijk en welk duurzame alternatief daarvoor in de plaats komt. Hierbij dienen zowel de nationale kosten als de eindgebruikerskosten expliciet afgewogen te worden bij de keuze voor het duurzame alternatief. De tarieven voor netwerkkosten worden vastgesteld door de ACM, de onafhankelijke toezichthouder. Door efficiënt gebruik van het net kunnen de netwerkkosten worden verminderd en maatschappelijke kosten voor netuitbreidingen zoveel mogelijk worden vermeden. Zo wordt er in Nederland gewerkt aan tijdsafhankelijke tarieven voor zowel grootverbruikers als kleinverbruikers op de netten van de regionale systeembeheerders. De verwachte implementatie is hiervoor respectievelijk 1 januari 2028 (grootverbruikers) en 1 januari 2029 (kleinverbruikers). Daarnaast wordt ingezet op de ontwikkeling van collectieve warmtesystemen met (lokale) duurzame warmtebronnen waar deze tegen de laagste nationale kosten gerealiseerd kunnen worden, zodat ook op die manier investeringen in verzwaring van het elektriciteitsnet voorkomen kunnen worden.

Om de verduurzaming van woningen te stimuleren en zo bij te dragen aan een betaalbare energierekening wordt met een mix van instrumenten ondersteuning geboden aan verschillende doelgroepen. Denk hierbij aan de Investeringssubsidie duurzame energie en energiebesparing (ISDE), de subsidie aardgasvrije huurwoningen (SAH) en de Subsidieregeling verduurzaming voor verenigingen van eigenaars (SVVE). Het Nationaal Warmtefonds biedt eigenaar-bewoners daarnaast de mogelijkheid energiebesparende maatregelen te financieren middels aantrekkelijke leningen, om zo verduurzaming voor iedereen haalbaar te maken. Met woningcorporaties zijn tot slot afspraken gemaakt over de verduurzaming van sociale huurwoningen in de Nationale Prestatieafspraken, onder meer door isolatie, installatie van warmtepompen en collectieve warmtesystemen en het uitfasen van slechte energielabels (E, F en G). Voor de uitrol van collectieve warmtesystemen zijn verschillende instrumenten beschikbaar, van de SDE++ voor duurzame warmtebronnen tot de Warmtenetten Investeringssubsidie (WIS) voor de aanleg van energie-efficiënte warmtenetten.

b) Beoordeling + inzet ten aanzien van dit voorstel

Het kabinet verwelkomt de mededeling. Het doel van de mededeling is in lijn met de bredere inzet van het kabinet voor maatregelen die structureel bijdragen aan betaalbare en schone energie. Veel van de door de Commissie voorgestelde initiatieven, bijvoorbeeld op het gebied van het goed informeren van de consument bij het afsluiten van een nieuw energiecontract sluiten aan bij maatregelen die het kabinet op nationaal niveau reeds heeft ingevoerd.

Het kabinet erkent het belang van betaalbare en toegankelijke energie voor huishoudens, maatschappelijke organisaties en bedrijven en deelt de wens om de kosten van elektriciteit te verlagen. Bij het vaststellen van belastingtarieven is het van belang een zorgvuldige balans te vinden tussen het realiseren van inkomsten voor de overheid en het ondersteunen van betaalbare energieprijzen voor de samenleving. Ook dient het stimuleren van elektrificatie gecombineerd te

worden met het behoud van prijsprikkels die consumenten aansporen om efficiënt om te gaan met elektriciteit. Het uiteindelijke doel is om zo veel mogelijk gebruik van fossiele brandstoffen te vervangen door elektriciteit, zonder dat de kosten voor energie uit de hand lopen en de overgang naar een duurzamer energiesysteem wordt belemmerd. Nederland ondersteunt reeds afnemers die een energiegemeenschap willen oprichten en kijkt uit naar de aangekondigde richtsnoeren van de Commissie.

Het kabinet steunt ook de oproep in de mededeling om met flexibiliteit ervoor te zorgen dat er minder netinvesteringen noodzakelijk zijn. Net als de Commissie ziet het kabinet het belang om afnemers o.a. via tijdsafhankelijke nettarieven te stimuleren hun verbruik zo mogelijk te verplaatsen naar momenten op de dag die minder belastend zijn voor het elektriciteitsnet, zodat minder investeringen nodig zijn en daarmee de nettarieven minder stijgen. Afnemers die hun verbruik weten te verplaatsen naar uren buiten de pieken zullen daar ook financieel voordeel bij hebben.

Voor wat betreft het stimuleren van het gebruik van schone en energie-efficiënte technologie onderschrijft het kabinet het belang van verschillende vormen van stimulering en innovatieve oplossingen om toegang tot schone, energie-efficiënte technologie te verbeteren. Om bewoners en gebouweigenaren handelingsperspectief te bieden om in te spelen op fluctuerende energieprijzen, moeten slimme, aanstuurbare apparaten de norm worden. Als bewoners rekening kunnen houden met het moment waarop de leveringsprijzen of nettarieven laag zijn, dan kunnen zij goedkoper hun huis verwarmen. Nederland zal zich op Europees niveau inzetten voor Europese standaarden voor slimme apparaten.

Ook steunt het kabinet de stelling van de Commissie dat iedere consument de mogelijkheid moet hebben om aanbod van energiecontracten onderling te vergelijken om een bewuste keuze kunnen te maken die past bij zijn of haar voorkeuren en situatie. Het kan betekenen dat het goedkoopste aanbod niet goed past bij deze voorkeuren en situatie, bijvoorbeeld als de consument gebaat is bij de zekerheid van een energiecontract met vaste tarieven, terwijl een flexibel contract goedkoper is. Het is daarom van groot belang dat deze overweging meegenomen wordt in het adviseren van de klant over een passend energiecontract. Het kabinet onderschrijft het belang van goed kunnen overstappen en daarmee het doel van de Europese aanbeveling. Het kabinet wacht de aangekondigde technische regels voor overstappen en de aangekondigde aanbevelingen met belangstelling af.

Met een uitrol van slimme meters van meer dan 93% van alle aansluitingen en een in de Energiewet geborgd systeem voor gestandaardiseerde data-uitwisseling zijn de randvoorwaarden voor het uitwisselen van gegevens voor flexibiliteit in Nederland reeds aanwezig. De door de Commissie voorgestelde maatregelen zijn vrij generiek verwoord, maar sluiten in beginsel aan op de kaders van de Energiewet: burgers en bedrijven hebben reeds de mogelijkheid om deel te nemen aan flexibiliteitsdiensten en extra richtsnoeren om de vergoeding van flexibiliteit in kleinhandelscontracten te bevorderen kan behulpzaam zijn; en onder het regime van de

Energiewet wordt reeds invulling gegeven aan eerder opgestelde Europese uitvoeringsverordeningen betreffende interoperabiliteitsvereisten en -procedures. Afhankelijk van het uiteindelijke voorstel van de Commissie kan dit waarschijnlijk goed worden ingebed in de reeds bestaande systematiek van gestandaardiseerde gegevensuitwisseling onder de Energiewet. Daarnaast wacht het Kabinet met interesse het richtsnoer voor bevorderen van vergoeding van flexibiliteit in kleinhandelscontracten af.

Een Europese dienstverleningscode tussen consumentenverenigingen, energieleveranciers en regelgevende instanties kan ervoor zorgen dat energieleveranciers zich verbinden aan bepaalde standaarden met betrekking tot de benadering van consumenten. Een dienstverleningscode is aanvullend op geldende wettelijke regels en vult deze praktisch in of stelt aanvullende eisen. In Nederland bestaat, naast de wettelijke regels, al lange tijd zelfregulering in de energiesector. Voor Nederland is belangrijk dat een eventuele dienstverleningscode in Europa geen afbreuk doet aan het niveau van zelfregulering dat al in Nederland is afgesproken. Daarnaast wijst Nederland erop dat zelfregulering pas effectief is als het plaatsvindt op grond van het motto 'vrijwillig, maar niet vrijblijvend'. In een eventuele Europese dienstverleningscode zal dan ook een toezicht- en handhavingsmechanisme een plaats moeten krijgen.

Het kabinet wacht de richtsnoeren voor passende risicobeheer- en afdekkingsstrategieën af. Het kabinet pleit voor een veerkrachtige markt die tevens de energietransitie versnelt en vindt dat toezichthouders de bevoegdheid moeten hebben om in te grijpen bij ontoereikende risicostrategieën. Het kabinet hecht daarnaast veel waarde aan consumentenbescherming en verwelkomt maatregelen die zorgen voor bescherming tegen de volatiliteit van de energiemarkt en de naleving van leveringsverplichtingen onder stressscenario's.

Het kabinet ziet uit naar aanvullende richtsnoeren en de actualisatie van de aanbevelingen op energiearmoede. Nederland geeft al op verschillende manieren invulling aan aanbevelingen en verplichtingen vanuit Europese richtlijnen die ook betrekking hebben op energiearmoede. Zo heeft Nederland bijvoorbeeld recent het concept *National Renovation Plan* (NBRP) opgeleverd en gepubliceerd voor consultatie, waarin onder andere een streefcijfer is opgenomen voor het verminderen van energiearmoede in relatie tot de energieprestatie van gebouwen. Verduurzaming is de structurele oplossing om energiearmoede tegen te gaan en huishoudens minder afhankelijk te maken van (fluctuaties in) fossiele energie. Daarnaast ligt het voor de hand betaalbaarheidsproblemen van de energierekening te bezien in het licht van de bredere problematiek rond bestaanszekerheid en armoede. Hoofdzakelijk kan worden gekeken naar het algemene beleid voor koopkracht en armoede. Inkomensondersteuning kan problemen met betrekking tot energiearmoede verlichten. Generiek koopkrachtbeleid kan echter niet gericht energiearme huishoudens bereiken. Daarom is het ook binnen het klimaatdomein van belang om voortvarend door te gaan met de verduurzamingsmaatregelen. De instrumenten in het energiedomein, zoals de energielasting, zijn niet ontworpen om aan effectief koopkracht- en armoedebeleid te doen. Daarnaast is voor maatregelen die de kosten compenseren dat van belang is dat dit niet ten koste gaat van de prikkel om energie te besparen en te verduurzamen.

Het kabinet ziet ook uit naar de ondersteunende richtsnoeren die de Commissie zal opstellen over het beschermen van kwetsbare afnemers tegen afsluiting bij hun energieleverancier. In Nederland is al sprake van een vroegsignaleringsstelsel bij dreigende afsluiting door het niet betalen van de energierekening. Dit biedt bescherming aan alle afnemers. Specifiek voor kwetsbare huishoudens die een betalingsregeling nakomen, die een beroep doen op schuldhulpverlening of die een medische noodzaak hebben om energie te gebruiken, geldt dat er niet afgesloten kan worden vanwege betalingsproblemen.

Ten aanzien van de laatste pijler, het uitvoeren van bestaande wetgeving, blijft Nederland zich inspannen om bestaande EU-wetgeving op een goede en zorgvuldige manier te implementeren.

c) Eerste inschatting van krachtenveld

Omdat er nog geen uitwisseling van posities tussen lidstaten in de Raad heeft plaatsgevonden, ontbreekt momenteel nog een compleet beeld van het krachtenveld. Uit eerdere onderhandelingen rond de hervorming van de elektriciteitsmarkt en het recente *Grids Package* is wel gebleken dat lidstaten graag flexibiliteit behouden om zelf regels te stellen rond participatie van huishoudens en energiedelen. Over het algemeen steunen lidstaten de inzet van de Commissie op EU energie armoedebeleid, al verschillen lidstaten van mening of dit via subsidies/compensatie of een vorm van prijs-/markt interventie moet. Ook ten aanzien van de positie van het Europees Parlement bestaat nog geen compleet beeld, al blijkt uit eerdere behandeling van regels over soortgelijke onderwerpen (*Electricity Market Design*) doorgaans steun voor verdergaande regulering en harmonisatie op Europees niveau ten behoeve van consumentenbescherming.

4. Grondhouding ten aanzien van bevoegdheid, subsidiariteit, proportionaliteit, financiële gevolgen en gevolgen voor regeldruk, concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

a) Bevoegdheid

Ten aanzien van de mededeling die nu voorligt, is de grondhouding van het kabinet positief. De mededeling heeft betrekking op energie. Op dit terrein is sprake van een gedeelde bevoegdheid tussen de EU en de lidstaten op grond van artikel 4, lid 2, onder i, VWEU).

b) Subsidiariteit

De grondhouding van het kabinet is positief. De mededeling heeft tot doel om betaalbare en schone energie beschikbaar te maken voor iedereen in de EU. Gezien de interne Europese energiemarkt en het belang van betaalbare en schone energie kan dit onvoldoende door de lidstaten op centraal, regionaal of lokaal niveau worden verwezenlijkt. Daarom is een EU-aanpak nodig. Door de aangekondigde richtsnoeren in de breedte van het energielandschap wordt het gelijke speelveld op het terrein van onder andere consumentenbescherming en het verduurzamen van gebouwen verbeterd en kan er ingezet worden op bijvoorbeeld een Europese norm voor het gebruik van slimme apparaten. Om die redenen is optreden op het niveau van de EU gerechtvaardigd.

c) Proportionaliteit

De grondhouding van het kabinet is positief. De mededeling heeft tot doel om betaalbare en schone energie beschikbaar te maken voor iedereen in de EU. Het voorgestelde optreden is geschikt om deze doelstelling te bereiken, omdat deze mededeling integraal beschrijft welke acties genomen zouden kunnen worden voor schone en betaalbare energie op verschillende onderdelen van het energiedomein. Bovendien gaat het voorgestelde optreden niet verder dan noodzakelijk, omdat er geen verplichtingen worden opgelegd. Op veel gebieden is het logisch dat er vanuit de EU ingezet wordt op een gezamenlijke inzet, bijvoorbeeld op passende risicostrategieën, gezien de interne Europese markt. Het is aan lidstaten om deze acties af te wegen en de mededeling laat daarmee voldoende ruimte voor de lidstaten.

d) Financiële gevolgen

Uit de mededeling volgen geen directe financiële gevolgen voor zowel de EU-begroting als de nationale begrotingen van lidstaten. Het is nog onbekend of er financiële gevolgen zijn voor de nog uit te werken acties en richtsnoeren. Indien er toch gevolgen zijn voor de EU-begroting is Nederland van mening dat de benodigde EU-middelen gevonden dienen te worden binnen de in de Raad afgesproken financiële kaders van de EU-begroting 2021-2027 en dat deze moeten passen bij een prudente ontwikkeling van de jaarbegroting. Eventuele budgettaire gevolgen voor Nederland worden ingepast op de begroting van het/de beleidsverantwoordelijk(e) departement(en), conform de regels van de budgetdiscipline.

e) Gevolgen voor regeldruk, concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

De mededeling heeft op dit moment geen directe gevolgen voor de regeldruk en administratieve lasten, voor de overheid, bedrijfsleven of burgers. Op het moment dat de Commissie aanvullende richtsnoeren publiceert zal moeten worden bezien of deze tot mogelijke regeldrukeffecten zullen leiden. Zo zouden mogelijk regeldrukeffecten verwacht kunnen worden bij bijvoorbeeld de aangekondigde technische regels voor overstappen. Deze zijn op dit moment echter nog niet te kwantificeren omdat nog niet duidelijk is hoe die regels er uit gaan zien. Het kabinet zal zich inzetten voor zo min mogelijk extra regeldrukkosten voor het bedrijfsleven.

Hoewel de aanbeveling primair is geformuleerd vanuit consumentenbescherming, betaalbaarheid en het terugdringen van energiearmoede, heeft het een duidelijke connectie met geopolitieke aspecten. Door sterk in te zetten op elektrificatie en op "schone energie die Europa voor zichzelf kan produceren" vermindert de EU haar afhankelijkheid van geïmporteerde fossiele brandstoffen en daarmee haar kwetsbaarheid voor externe schokken op de wereldenergiemarkten, zoals conflicten die de productie en levering van olie en gas onder druk zetten. Dit versterkt de strategische autonomie van de EU op energiegebied en maakt dat het voorstel goed aansluit bij de snel veranderende geopolitieke context waarin de Europese energievoorziening onder druk staat

Daarnaast zijn de voorgestelde maatregelen gericht op lagere en stabielere elektriciteitsprijzen, efficiëntere netten en een versnelling van de uitrol van schone technologie.

De mededeling koppelt dit expliciet aan het vergroten van de concurrentiekracht van Europa en aan het versterken van Europese fabrikanten van schone technologie via grotere vraag, investeringszekerheid en groei van de arbeidsmarkten in deze sector. Daarmee beïnvloedt het voorstel direct de kostenstructuur van bedrijven en de positie van de Europese economie in de mondiale concurrentie.

Een gezonde, concurrerende, weerbare Europese economie draagt bij aan het vermogen van de EU om zich met andere economische grootmachten te meten en de Europese en nationale belangen te behartigen. De voorstellen in de mededeling kunnen daarom bijdragen aan de Europese en Nederlandse agenda om de weerbaarheid van de Unie te vergroten en de concurrentiepositie van het Europese bedrijfsleven te versterken.

Fiche 2: Mededeling Strategie voor investeringen in schone energie

1. Algemene gegevens

a) *Titel voorstel*

Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's Strategie voor investeringen in schone energie
(Engels: *Clean Energy Investment Strategy*)

b) *Datum ontvangst Commissiedocument*

10 maart 2026

c) *Nr. Commissiedocument*

COM(2026) 116

d) *EUR-Lex*

eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52026DC0116

e) *Nr. impact assessment Commissie en Opinie*

Niet opgesteld

f) *Behandelingstraject Raad*

Vervoer, Energie en Telecomraad (Energieraad)

g) *Eerstverantwoordelijk ministerie*

Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

2. Essentie voorstel

Op 10 maart 2026 publiceerde de Europese Commissie (hierna: de Commissie) de *Strategie voor investeringen in schone energie* (hierna: de strategie). De strategie ondersteunt de doelstellingen van het *Actieplan voor betaalbare energieprijzen*¹ en maakt deel uit van een breder pakket² aan initiatieven gericht op het versterken van de concurrentiekracht van Europa, het vergroten van de energieonafhankelijkheid en de betaalbaarheid van energie voor huishoudens en bedrijven.

In de strategie wordt gesteld dat de Europese Unie voor een zeer grote investeringsopgave staat om haar energie- en klimaatdoelen te realiseren, de concurrentiekracht van Europa te verbeteren en de afhankelijkheid van fossiele energie-importen te verminderen. Volgens de strategie moeten de totale energie gerelateerde investeringen in Europa stijgen tot ongeveer €660 miljard per jaar

¹ BNC-fiche Actieplan betaalbare energieprijzen, Kamerstuk 22 112, nr. 4021

² Op 10 maart 2026 zijn naast de *Clean Energy Investment Strategy*, ook het *Citizens Energy Package* en de *Strategy for Small Modular Reactors* uitgebracht.

in de periode 2026–2030 en €695 miljard per jaar in de periode 2031–2040. In de periode 2011–2021 bedroegen deze investeringen gemiddeld ongeveer €240 miljard per jaar.

Europese en nationale overheden kunnen volgens de Commissie slechts een beperkt deel van de totale investeringsbehoefte dekken. Daarom is het mobiliseren van privaat kapitaal essentieel voor het succes van de energietransitie. Ondanks de grote hoeveelheid kapitaal die beschikbaar is bij private investeerders, zoals pensioenfondsen, verzekeraars en investeringsfondsen, vloeit dit kapitaal volgens de Commissie nog onvoldoende naar energieprojecten, waarbij een belangrijke focus wordt gelegd op investeringen in elektriciteitsinfrastructuur. Om het mobiliseren van meer – en meer diverse soorten – privaat kapitaal te bevorderen, wijst de Commissie ook op het verdiepen en integreren van de Europese kapitaalmarkten. Verder wijst de strategie erop dat sommige voordelen van investeringen in schone energie – zoals bijdrage aan systeemstabiliteit, energiezekerheid en lagere emissies – niet volledig tot uitdrukking komen in de business cases voor investeerders. Hierdoor kunnen investeringen financieel minder aantrekkelijk zijn dan zij vanuit maatschappelijk perspectief zijn.

Om deze investeringskloof te overbruggen presenteert de Commissie een strategie die vooral gericht is op het mobiliseren van privaat kapitaal. Een belangrijk uitgangspunt daarbij is dat publieke financiering strategisch wordt gebruikt voor risicodeling, garanties en co-financiering, als een hefboom om private investeringen aan te trekken. Hierdoor kunnen private investeerders met minder risico investeren, zodat elke euro aan publieke middelen een grotere totale investering kan mobiliseren. Publieke financiële instellingen spelen hierbij een belangrijke rol. Met name de Europese Investeringsbank (hierna EIB) wordt gezien als een belangrijke partner bij het financieren van energieprojecten. Door middel van leningen, garanties en andere financiële instrumenten – zoals een *Operator Securitisation facility* waarmee gereguleerde inkomstenstromen zouden kunnen worden omgezet in onmiddellijke liquiditeit – kan deze instelling volgens de Commissie bijdragen aan het verminderen van investeringsrisico's en het aantrekken van private investeerders.

Daarnaast wil de Commissie de toegang van energieprojecten tot kapitaalmarkten verbeteren. Veel energieprojecten genereren stabiele inkomsten over een lange periode, bijvoorbeeld via gereguleerde netwerktarieven of langlopende energiecontracten. De strategie stelt voor om deze toekomstige inkomstenstromen beter te benutten door ze te structureren in financiële producten die aantrekkelijk zijn voor institutionele beleggers. Door energie-investeringen om te zetten in liquide en goed beoordeelde financiële producten, kunnen grote beleggers volgens de Commissie gemakkelijker investeren in de energietransitie.

De Commissie wil ook de risico's van investeringen in innovatieve schone-energie technologieën verkleinen, omdat een groot deel van de benodigde emissiereducties richting 2050 afhankelijk is van technologieën die nog niet marktrijp zijn. Samen met de EIB en via programma's zoals *InvestEU* en het *Innovation Fund* wordt financiering gestimuleerd voor onder meer langdurige energieopslag, nieuwe vormen van hernieuwbare energie, CO₂-opslag en -hergebruik, en kleine

kernreactoren (*Small Modular Reactors*, oftewel *SMR's*). In 2025 investeerde de EIB-groep EUR 4,1 mld. in Nederland, hiervan kwam ruim EUR 1,4 mld. ten goede aan 'duurzame energie en natuurlijke grondstoffen'. Daarnaast wordt ingezet op ondersteuning van *scale-ups*, versterking van financiering voor energie-efficiëntie (met name voor kleine en middelgrote ondernemingen) en betere coördinatie van publieke middelen tussen lidstaten. Het doel is onderzoek en innovatie te versnellen, investeringsrisico's te beperken en de transitie naar betaalbare, betrouwbare en koolstofvrije energie te ondersteunen.

Ook samenwerking met de financiële sector dient volgens de Commissie te worden versterkt. De strategie stelt voor dat beleidsmakers, financiële instellingen en projectontwikkelaars nauwer samenwerken in een *Energy Transition Investment Council* om beleid zo goed mogelijk te kunnen laten aansluiten op behoeften van investeerders en private financiers.

3. Nederlandse positie ten aanzien van het voorstel

a) Essentie Nederlands beleid op dit terrein

In Nederland zien we een investeringsopgave in de energietransitie die (geschaald naar BNP) vergelijkbaar is met de opgave die de Commissie schetst in haar strategie. Een indicatieve analyse van TNO laat voor Nederland ook een sprong zien in benodigde investeringen van circa EUR 18 mld per jaar ten behoeve van het huidige systeem, naar EUR 42 - 59 mld per jaar vanaf nu tot 2050 voor de transitie naar klimaatneutraal. TNO merkt daarbij op dat cijfers over het investeringsniveau in recente jaren al een stijging laten zien.

Het kabinet acht het beter mobiliseren van privaat kapitaal voor schone energietechnologieën van groot belang voor het succes van de transitie naar een klimaatneutraal energiesysteem dat minder strategische afhankelijkheden kent. Het kabinet zet hierop in via verschillende instrumenten.

Voor wat betreft investeringen in het Nederlandse elektriciteitsnet geldt dat de systeembeheerders, zowel de beheerder van het landelijke hoogspannings-elektriciteitsnet TenneT als de regionale distributiesysteembeheerders, volledig in publieke handen zijn.³ Het kabinet hecht hieraan omdat het vitale infrastructuur betreft. Het zijn in de eerste plaats de aandeelhouders die verantwoordelijk zijn voor het eigen vermogen. Voor TenneT is dit de Nederlandse staat, voor de regionale systeembeheerders zijn dit gemeenten en provincies, en in het geval van de regionale systeembeheerder Stedin ook de Nederlandse staat. In november 2022 zijn regionale systeembeheerders en het kabinet een afsprakenkader overeengekomen met betrekking tot de toekomstige kapitaalbehoefte van de bedrijven.⁴ De overheidsparticipaties worden als hefboom gebruikt voor het aantrekken van vreemd vermogen.

³ Dit is op basis van artikel 3.14 van de Energiewet.

⁴ Kamerstukken II, 2022/23, 32 813 en 29 023, nr. 1147. De Energiewet stelt daarnaast eisen aan de kredietwaardigheid van systeembeheerders (art.3.75).

Sinds 2025 heeft de staat aan TenneT een instellingsgarantie verleend waardoor het tegen gunstige voorwaarden vreemd vermogen kan aantrekken. Ook de regionale systeembeheerders beschikken met hun bestaande instrumentarium al over voldoende financieringsmogelijkheden, waaronder hybride obligaties. De kleinere systeembeheerders beschikken over een bancaire kredietfaciliteit.

Voor wat betreft innovatieve klimaat- en energietechnologie (*clean tech*) is de inzet van het kabinet gericht op het stimuleren van onderzoek, ontwikkeling, demonstratie en opschaling, en financiering. Zo heeft het kabinet over de periode 2020-2024 gemiddeld EUR 300 miljoen per jaar uitgegeven aan de ondersteuning van onderzoek en innovaties die bijdragen aan de energietransitie.⁵ Financiering van deze projecten kent daarbij altijd een publiek deel (subsidie) en een privaat deel. Zodoende is er bijvoorbeeld via de subsidieregeling *Demonstratie Energie-en Klimaatinnovatie+* (DEI+) in de afgelopen tien jaar circa EUR 540 mln aan subsidie verstrekt aan bijna vierhonderd pilot- en demonstratieprojecten. Aan de private zijde heeft dit geleid tot een mobilisatie van circa € 1,76 mld aan privaat kapitaal.⁶ Naast de DEI+ zet het kabinet met verschillende andere subsidieregelingen, waaronder de regelingen *Missiegedreven Onderzoek, Ontwikkeling en Innovatie* (MOOI); *Versnelde Klimaatinvesteringen Industrie* (VEKI); *Nationale Investeringsregeling Klimaatprojecten Industrie* (NIKI) en *Stimulering Duurzame Energieproductie en Klimaattransitie* (SDE++), alsook verschillende Nationaal Groeifondsprogramma's, in op de bevordering van klimaat- en energietechnologie in de verschillende fasen van onderzoek tot en met opschaling en uitrol. Deze regelingen dragen bij aan het mobiliseren van private financiering. Het kabinet werkt nauw samen met Invest-NL aan gerichte programma's en de ontwikkeling van nieuwe financiële en niet-financiële instrumenten die beogen privaat kapitaal te ontsluiten. In Nederland speelt Invest-NL een cruciale rol bij het mobiliseren van privaat kapitaal voor innovatieve projecten en bedrijven die energietransitie. Invest-NL heeft hier een toegevoegde waarde naast de rol en het kapitaal van de EIB, onder meer door een sterk netwerk, kennis en ervaring. Daarnaast zet het kabinet met de *Versterkte Aanpak Nieuwe industrie* in op het aantrekken en laten opschalen van bedrijven met schone technologieën door de juiste randvoorwaarden te creëren voor het opschalen van innovatieve groene scale-ups en vestigen van grootschalige groene projecten.⁷ Door in te zetten op 'ketenontwikkeling' op het gebied van beleid, marktcreatie, financiering, ruimte en vergunningen wordt deze opschaling van *clean tech* gefaciliteerd.

In lijn met wat in de strategie van de Commissie beoogd wordt met de *Investeringsraad voor de energietransitie*, worden in Nederland sinds 2024 door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat onder begeleiding van Invest-NL met enige regelmaat *financieringstafels* georganiseerd. Aan deze tafels bespreken beleidsmakers, (institutionele) investeerders en private financiers concrete financieringsknelpunten in de energietransitie en welke oplossingsrichtingen hiervoor mogelijk zijn.

⁵ [Hoeveel geld investeert Nederland in energieonderzoek? | RVO.nl](#)

⁶ [10 jaar Nederlandse innovatie met de DEI+](#)

⁷ Kamerstukken II, 2024/25, 29 826, nr. 234.

Ook zet het kabinet in op het mobiliseren van privaat (risico)kapitaal, waaronder via Invest-NL en Nederlandse inzet op het verdiepen en integreren van de Europese kapitaalmarktunie. De EIB speelt hierin een belangrijke rol.

b) Beoordeling + inzet ten aanzien van dit voorstel

Het kabinet onderschrijft het door de Commissie geschetste beeld van de omvangrijke en groeiende investeringsopgave in de energietransitie en deelt de opvatting dat een bredere inzet en mobilisatie van privaat kapitaal nodig is om deze opgave te realiseren. De voorgestelde richting ziet het kabinet als een eerste stap. Nadere uitwerking en implementatie is hierbij van belang, zodat ook daadwerkelijk meer investeringen plaatsvinden.

Ten aanzien van de voorstellen van de Commissie om de financiering van energie-infrastructuur te verbeteren, onder meer door de balansen van systeembeheerders te versterken en de toegang tot financiering te ondersteunen, heeft het kabinet een positieve grondhouding. Dit met name gezien de grote investeringsbehoefte in energie-infrastructuur in Europa de komende jaren, die noodzakelijk is voor de energietransitie en het versterken van het concurrentievermogen. De inzet van de Commissie om inkomstenstromen uit energieprojecten te structureren in financiële producten die aantrekkelijk zijn voor institutionele beleggers, kan de financieringskosten in de energietransitie verlagen en de druk op publieke middelen en risicoafdekking door de overheid doen afnemen. Hierdoor kunnen dan met beschikbare publieke middelen meer investeringen ondersteund worden in duurzame energie, energie-efficiëntie, elektriciteits-, warmte- en waterstofnetwerken. Tegelijkertijd vraagt het kabinet zich af of de genoemde voorstellen in den brede tot voldoende impuls zullen leiden om de in de mededeling gestelde investeringsdoelen in de EU te bereiken.

De genoemde initiatieven, zoals de *Operator Securitisation Facility (OPS)* vereisen nadere uitwerking, met name met betrekking tot de rol van de EIB en risicoverdeling, voordat een uitgebreidere appreciatie mogelijk is. In het algemeen steunt het kabinet initiatieven van de EIB met betrekking tot securitisatie – waarbij leningen of andere (toekomstige) inkomensstromen worden omgezet in verhandelbare effecten – zolang dit ten goede komt aan impactvolle investeringen, zoals op hernieuwbare energie en *clean tech*, en het past binnen de operationele planning (GOP) van de EIB. Het kabinet ziet de verdere uitwerking van het OPS-voorstel graag tegemoet.

Ten aanzien van de bijdrage van EUR 500 mln van de EIB aan een voorgesteld *Strategic Infrastructure Investment Fund (SII Fund)* voor elektriciteitsinfrastructuur, heeft het kabinet meer informatie nodig voor een nadere appreciatie, zoals over de structuur en governance van het fonds, de verhouding tot andere (bestaande) EU-instrumenten en de wijze waarop dit past binnen de jaarbegroting en strategie van de EIB. Het kabinet heeft een positieve grondhouding ten aanzien van voorstellen van de EIB die bijdragen aan het mobiliseren van privaat kapitaal voor grootschalige energie-infrastructuurprojecten, in het bijzonder in de vorm van vreemd vermogen voor het financieren van investeringen in het elektriciteitsnet, waarbij EIB investeringen als

ankerkapitaal worden gebruikt. De regionale systeembeheerders, die in een aantal gevallen nu al voor het uitvoeren van hun investeringen gefinancierd worden door de EIB, bepleiten wel een snellere en eenvoudiger procedure voor het lenen van de EIB. Tegelijkertijd is het van belang dat de EIB-investeringen passen binnen de jaarbegroting van de EIB.

Het kabinet ziet uit naar een concreet voorstel in de Raad van Bewind van de EIB, waarbij het kabinet een positieve grondhouding heeft voor initiatieven die privaat kapitaal aantrekken en bijdragen aan impactvolle projecten.

Verder wordt er voorgesteld dat de EIB investeringen van gereguleerde systeembeheerders kan ondersteunen door de aankoop van hybride obligaties. De deelname van de EIB als ankerinvesteerder geeft een positief signaal aan andere investeerders. Aankoop van hybride obligaties door de EIB kan het kabinet steunen zolang het rendabele investeringen betreft, die voldoende additioneel zijn, en zolang dit past binnen de jaarbegroting en strategie van de EIB. Het kabinet steunt de EIB bij het financieren van activiteiten die anders moeilijk via de markt tot stand zouden komen, maar hierbij dient voorkomen te worden dat EIB private partijen uit de markt drukt en verlieslatend investeert.

Het kabinet ziet een belangrijke toegevoegde waarde voor nationale promotiebanken en instellingen in samenhang met de rol en de inzet van kapitaal door de EIB. Het kapitaal dat nationale promotiebanken en -instellingen kunnen inzetten is essentieel en bovendien hebben ze een sterk nationaal/regionaal netwerk en veel kennis van, en ervaring met financiering van ontwikkeling, toepassing en opschaling van innovatieve technologieën.

In de specifieke Nederlandse beleidscontext hebben de voorgestelde acties om meer privaat kapitaal te ontsluiten voor TenneT – afhankelijk van de uitwerking – niet zondermeer veel toegevoegde waarde. Ook voor de regionale systeembeheerders zijn de voorstellen naar verwachting van beperkt belang, gezien hun bestaande toegang tot de kapitaalmarkten, en omdat de aandelen van de distributiesysteembeheerders, krachtens de energiewet, niet in private handen mogen zijn. Kapitaalstortingen van de EIB in combinatie met private partijen zijn in de distributiesysteembeheerders in Nederland dus niet mogelijk. Om de strategie op dit punt volledig te kunnen appreciëren is eerst verdere uitwerking van de verschillende voorstellen nodig.

Het kabinet steunt de voorstellen van de Commissie gericht op risicovermindering van innovatieve technologieën voor de opwekking van schone energie en lange-termijn-opslag.

Het kabinet onderschrijft de noodzaak van innovatieve klimaat- en energietechnologie voor de energietransitie en ondersteunt de opvatting dat de ontwikkeling hiervan versneld moet worden mede in het licht van het afbouwen van strategische afhankelijkheden. Zoals het Internationaal Energieagentschap (IEA) immers benadrukt, is circa 35 procent van de benodigde CO₂-reductie afhankelijk van innovatieve technieken die nog niet commercieel beschikbaar zijn.⁸

⁸ [Net Zero by 2050 – Analysis - IEA](#)

Het kabinet ziet met name ook de barrières voor private financiering van innovatieve schone technologieën als beperking. Het Interdepartementaal Beleidsonderzoek (IBO) bedrijfsfinanciering laat zien dat er met name / ook in de latere opschaling een financieringsprobleem bestaat wegens de grote kapitaalbehoeften en risico's bij scale-ups.⁹

Clean-tech-bedrijven hebben bij het ontwikkelen en op de markt brengen van producten doorgaans een lange doorloop voordat er commercialisatie plaatsvindt en daarbij is er vaak een onzekere afzetmarkt, wegens concurrentie met niet conventionele, niet duurzame producten die vaak veel voordeel hebben van een sterk regime met gevestigde bedrijven, bestaande infrastructuur en kennisbasis, regelgeving en standaarden, en gebruikersgewoonten. Daarnaast bestaat er bij innovatieve technologie door informatieasymmetrie vaak een hogere risicoperceptie bij investeerders. Hierbij dient tevens goed bewaakt te worden dat het *Kader voor staatssteunmaatregelen ter ondersteuning van de Clean Industrial Deal* niet zodanig strenge eisen stelt aan projecten die steun ontvangen, dat innovatieve projecten hier niet aan kunnen voldoen. Dit kan bijvoorbeeld gelden voor realisatietermijnen die bij uitrol van innovatieve technologieën vaak relatief lang zijn.

Het kabinet benadrukt, in lijn met de strategie, dat overheidsmiddelen als strategische hefboom ingezet moeten worden om privaat kapitaal te mobiliseren. De grootte van de hefboom is afhankelijk van de fase waarin onderzoek en innovatie zich bevindt. Over het algemeen geldt dat hoe dichter onderzoek en innovatie bij commercialisatie komt, des te kleiner de rol van publieke financiering hoort te zijn. De fase voor grootschalige marktintroductie staat bekend als de zogenoemde *valley of death*. In deze fase zijn de kosten hoog maar zijn er nog veel risico's rond opbrengsten. Het kabinet ziet de noodzaak om deze complexe vallei te overbruggen en steunt de Commissie om instrumenten te ontwikkelen die risico's reduceren waardoor privaat kapitaal beter gemobiliseerd wordt.

Het kabinet steunt inzet vanuit EIB op het gebruik van bestaande instrumenten zoals hybride obligaties, energie-efficiëntie- en onderzoeks- en innovatiefinanciering (voor alle *technology readiness levels*), mits deze investeringen voldoende additioneel zijn, bijdragen aan beleidsdoelen van de EIB en passen binnen de jaarbegroting en strategie van de EIB. Specifieke initiatieven, zoals de lancering van een pilot in 2026 die tot doel heeft EUR 500 mln aan financiering te gebruiken om het aanbod en de toepassing van modellen voor 'energie-efficiëntie als dienst' te versnellen, zullen op zichzelf beoordeeld moeten worden. Het kabinet ziet een verdere uitwerking en voorstel in de Raad van Bewind van de EIB graag tegemoet. Het kabinet heeft een positieve houding tegenover de intentie van de EIB om via durfkapitaal en andere financiële producten steun te verlenen voor risicomitigatie rondom SMR's. Dit is reeds mogelijk binnen het bestaande beleid van de Bank.

Ten aanzien van het voorstel voor oprichting van een Investeringsraad voor de energietransitie onderschrijft het kabinet het belang van beleid dat goed aansluit bij de behoeften van investeerders, vooral gezien de strategische rol die particuliere langetermijninvesteringen spelen in

⁹ Kamerstukken II 2023/24, 32637, nr. 646

de energietransitie. Het kabinet begrijpt dat een gestructureerde dialoog met investeerders cruciaal is om de juiste richting te bepalen en het beleid effectiever te maken. Het kabinet steunt daarom de oprichting van de Investeringsraad, met een subgroep die de betrokkenheid van nationale promotiebanken en -instellingen – zoals de Nederlandse Nationale Investeringsinstelling (Invest-NL) – en de Europese Investeringsbank versterkt. De Investeringsraad kan complementair zijn aan de nationale financieringstafels door inzichten uit te wisselen tussen de tafels en de Investeringsraad.

a) Eerste inschatting van krachtenveld

Er heeft in de EU nog geen behandeling van de strategie plaatsgevonden. Ook zijn er geen non-papers gepubliceerd in aanloop naar de publicatie waaruit het krachtenveld blijkt. De positie van lidstaten en het Europees Parlement is in dit verband nog niet bekend. In het algemeen bestaat er onder lidstaten en het Europees Parlement brede steun voor het versterken van de concurrentiekracht van Europa door o.a. de opschaling van schone energie-technologieën en het mobiliseren van privaat kapitaal via de EIB.

4. Grondhouding ten aanzien van bevoegdheid, subsidiariteit, proportionaliteit, financiële gevolgen en gevolgen voor regeldruk, concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

a) Bevoegdheid

De grondhouding van het kabinet is positief. De mededeling heeft betrekking energie, interne markt en trans-Europese netwerken. Op deze terreinen is sprake van een gedeelde bevoegdheid tussen de EU en de lidstaten (Energie: artikel 4, lid 2 onder i VWEU; Interne markt: artikel 4, lid 2 onder a VWEU; Trans-Europese netwerken: artikel 4, lid 2 onder h VWEU).

b) Subsidiariteit

De grondhouding van het kabinet is positief. De mededeling heeft tot doel het aantrekken van particuliere investeringen in de energiesector te vergemakkelijken door de koppeling tussen het beschikbare particuliere kapitaal en de Europese pijlpijn van energieprojecten te verbeteren. Aangezien het voorstel poogt om Europabreed investeringen te mobiliseren in (grensoverschrijdende) groene projecten, zoals innovatieve technologieën voor de opwekking van schone energie, lange-termijn-opslag en infrastructuur kan dit onvoldoende door lidstaten op centraal, regionaal of lokaal niveau worden verwezenlijkt, daarom is een EU-aanpak nodig.

Door betrokkenheid van de EIB wordt de gelijkheid van het speelveld verbeterd en kunnen grensoverschrijdende investeringen beter worden vormgegeven. De financieringsopgaven zijn groot en daarom kan betrokkenheid van de EIB van toegevoegde waarde zijn, al is de toegevoegde waarde voor Nederland mogelijk beperkt voor wat betreft elektriciteitsnetten.

In andere EU-landen en voor grensoverschrijdende investeringen (waarbij ook Nederland betrokken kan zijn) heeft de EIB mogelijk grotere toegevoegde waarde voor wat betreft investeringen in elektriciteitsnetten. Daarom is het voor het kabinet van belang dat de inzet van de EIB past binnen de jaarbegroting en strategie van de Bank en goed aansluit op nationale instrumenten en nationale promotiebanken en –instellingen. Om die redenen is optreden op het niveau van de EU dus gerechtvaardigd.

c) Proportionaliteit

De grondhouding van het kabinet is positief. De mededeling heeft tot doel het aantrekken van particuliere investeringen in de energiesector te vergemakkelijken door de koppeling tussen het beschikbare particuliere kapitaal en de Europese pijlpijn van energieprojecten te verbeteren. Het voorgestelde optreden is geschikt om deze doelstelling te bereiken, omdat de strategie zich richt op het mobiliseren van privaat kapitaal via gerichte instrumenten, zoals risicodeling, garanties en de inzet van publieke financiële instellingen zoals de Europese Investeringsbank. Het voorgestelde optreden gaat niet verder dan noodzakelijk, als bewaakt wordt dat de inzet op EU-niveau die wordt voorgesteld complementair is aan nationale inzet op het bereiken van dezelfde doelen.

d) Financiële gevolgen

Het kabinet zal de Commissie vragen om verduidelijking over de financiële gevolgen van de toekomstige voorstellen. Nederland is van mening dat de benodigde EU-middelen gevonden dienen te worden binnen de in de Raad afgesproken financiële kaders van de EU-begroting 2021-2027 en dat deze moeten passen bij een prudente ontwikkeling van de jaarbegroting. Het kabinet wil niet vooruit lopen op de integrale afweging van middelen na 2027. (Eventuele) budgettaire gevolgen worden ingepast op de begroting van het/de beleidsverantwoordelijk(e) departement(en), conform de regels van de budgetdiscipline.

e) Gevolgen voor regeldruk, concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

De mededeling legt geen additionele verplichtingen op aan bedrijven en leidt daarmee niet tot additionele effecten in de regeldruk.

Door grootschalige particuliere en publieke investeringen in schone energie, netwerken en energie-efficiëntie te mobiliseren, beoogt de Commissie de Europese afhankelijkheid van geïmporteerde fossiele brandstoffen en van risicovolle derde landen in strategische waardeketens te verkleinen. De nadruk op strategische autonomie, energiezekerheid en risicobeperking vermindert de kwetsbaarheid van de EU voor externe schokken op de wereldenergiemarkten en voor geopolitieke druk via energie- en technologieafhankelijkheden. Daarnaast zijn de voorgestelde maatregelen gericht op het versterken van de Europese concurrentiekracht door beschikbaar kapitaal beter te verbinden met een pijlpijn van energie- en infrastructuurprojecten, de rol van de EIB-groep te versterken en investeringen in innovatieve schone-energie technologieën te versnellen. Daarmee ondersteunt de mededeling de ontwikkeling van Europese

industriële en technologische capaciteit in sleutelsectoren van de energietransitie, met beoogde positieve effecten op werkgelegenheid, kostenniveaus voor bedrijven en de positie van Europese ondernemingen in de mondiale economie.

Een sterkere, duurzamere en financieel beter gefundeerde Europese energie- en industriebasis vergroot het vermogen van de EU om zich te meten met andere economische grootmachten en haar belangen te behartigen. De voorstellen in deze mededeling sluiten daarmee aan bij de Europese en Nederlandse inzet op strategische autonomie, economische weerbaarheid en het versterken van de concurrentiepositie van het Europese bedrijfsleven.

Fiche 3: Strategie voor de ontwikkeling van kleine kernreactoren (SMR's) in Europa

1. Algemene gegevens

a. Titel voorstel

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE RAAD, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ VAN DE REGIO'S: Strategie voor de ontwikkeling en uitrol van kleine modulaire reactoren (SMR's) in Europa

b. Datum ontvangst Commissiedocument

10 maart 2026

c. Nr. Commissiedocument

COM(2026)117

d. EUR-Lex

[EUR-Lex - 52026DC0117 - EN - EUR-Lex](#)

e. Nr. impact assessment Commissie en Opinie

Niet opgesteld

f. Behandelingstraject Raad

Vervoer-, Energie- en Telecomraad (Energieraad)

g. Eerstverantwoordelijk ministerie

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

2. Essentie voorstel

Op 10 maart 2026 heeft de Europese Commissie (hierna: de Commissie) een strategie voor de ontwikkeling van kleine modulaire kernreactoren (*Small Modular Reactors*, hierna SMR's) in de Europese Unie gepubliceerd. De strategie ondersteunt de doelstellingen van het Actieplan voor betaalbare energieprijzen en maakt deel uit van een breder pakket aan initiatieven gericht op het versterken van de concurrentiekracht van Europa en het vergroten van de energieonafhankelijkheid leveringszekerheid en de betaalbaarheid van energie voor huishoudens en bedrijven.

De Commissie verwacht dat SMR's, naast inzet op grootschalige kernreactoren, een sleutelrol kunnen spelen in de verduurzaming van de Europese Unie en de versterking van het concurrentievermogen, energiezekerheid en open strategische autonomie. De ontwikkeling van SMR's biedt naast schone en betaalbare energie van Europese bodem ook kansen voor de ontwikkeling van nieuwe waardeketens, de Europese kennispositie en leiderschap op gebied van onderzoek en innovatie naar nieuwe technologieën, hoogwaardige baangelegenheid en op de lange termijn ook exportkansen.

De Commissie verwacht in Europa tussen de 17-53 GW aan geïnstalleerde SMR-capaciteit tegen 2050. Daarbij beloven SMR's naast elektriciteitsproductie ook hoge temperatuur warmte en waterstofproductie te kunnen leveren, waardoor deze nieuwe kansen bieden voor verduurzaming van *hard-to-abate* industrieën.

De inzet van de Commissie is de realisatie van SMR's in de begin jaren van 2030. Een succesvolle uitrol van SMR's zal afhangen van het creëren van een sterke marktvraag en een gunstig ondernemingsklimaat. De strategie zet in op het stimuleren en coördineren van Europese inspanningen op SMR's en nauwere samenwerking tussen lidstaten. Specifiek wordt er ingezet op het bundelen van kennis, het harmoniseren van regelgevende kaders tussen lidstaten en het stroomlijnen van regelgevingsprocessen, en het ontwikkelen van een sterke Europese toeleveringsketen. Daarbij is aandacht voor snelle realisatie van demonstratiereactoren en versnelde ontwikkeling van *advanced modular reactors (AMR's)*. De Commissie presenteert negen acties die hieraan kunnen bijdragen. De EU bouwt hierbij voort op bestaand beleid en gremia, zoals de Europese *SMR Industrial Alliance* die in september 2025 haar strategisch actieplan 2025-2029 presenteerde. Verder benoemt het ook eerder gepubliceerde EU verordeningen en voorstellen, zoals de *Net-Zero Industry Act (NZIA)*¹ en de *Clean Industrial Deal*.²

Allereerst benadrukt de Commissie de rol van de EU-industrie als drijvende kracht achter de uitrol van SMR's, waarbij aandacht nodig is voor het tot stand brengen van een EU-toeleveringsketen met een hoge mate van lokalisatie, ook wat betreft de nucleaire brandstofcyclus. Dit kan ervoor zorgen dat de open Europese strategische autonomie wordt versterkt. Het is van belang dat lidstaten en bedrijven samenwerken en middelen bundelen, met focus op industriële standaardisering en modulaire/serieproductie, alsook samenwerking op regelgeving en vergunningen. Om dit te stimuleren, stelt de Commissie drie acties voor: i) bundelen van krachten en middelen om een beperkt aantal kansrijke initiatieven te realiseren, bijvoorbeeld initiatieven geïdentificeerd in de EU *SMR Industrial Alliance*, met inachtneming van concurrentiebeleid; ii) versterken van een concurrerende Europese toeleveringsketen met focus op benodigheden voor lokalisatie; iii) ontwikkelen van industriële normen om modulaire productie en fleet-effecten mogelijk te maken.

Daarnaast benadrukt de Commissie het belang van een robuust investeringsklimaat met zowel publieke als private investeringsinstrumenten. Daar waar de korte bouwperiodes en lagere investeringskosten ten opzichte van conventionele kerncentrales SMR's aantrekkelijker maken voor private investeerders, zijn er in de huidige vroege fase nog grote risico's. Overheidsinzet zou zich moeten richten op *de-risking*, om zo de aantrekkelijkheid voor private investeerders om in te stappen te vergroten. De Commissie benadrukt hierbij ook EU-brede instrumenten, zoals budgetgaranties onder InvestEU en het Innovatiefonds, de *Important project of Common European*

¹ Kamerstuk II, 22112, nr. 3673

² Kamerstuk II, 22112 nr. 4020

Interest (IPCEI) voor kernenergie,³ de NZIA, de CISAF en het Europese Tripartite Agreements-initiatief. De Commissie stelt drie concrete vervolgacties voor: iv) ontwikkelen van risicobeperkingsregelingen voor de opschaling van innovatieve nucleaire technologieën. Hiertoe overweegt de Commissie een reservering van 200 miljoen EUR onder het InvestEU-programma en mogelijkheden binnen het nieuwe Scale-up Europe fonds; v) het verder uitwerken van de IPCEI op het gebied van innovatieve nucleaire technologieën, en; vi) aansluiting van SMR's binnen de nettonulindustrievaleien – onder de NZIA.

Daarnaast benadrukt de Commissie het belang van overheidsbeleid ter versterking van een robuust nucleair ecosysteem voor SMR's. Dit beleid zou dan vooral moeten toezien op het wegnemen van economische en regelgevende belemmeringen en het opbouwen van waardeketens en *human capital*. Daarbij benadrukt de Commissie dat investeringen in de onderzoeksinfrastructuur nodig zijn, om onderzoek, ontwikkeling en innovatie (O&O&I) mogelijk te maken. Internationale samenwerking op het gebied van het opleiden van voldoende gekwalificeerd personeel en nauwere samenwerking tussen toezichthouders op het gebied van veiligheid en vergunningverlening is ook essentieel. De Commissie stelt drie acties voor: vii) versnellen van administratieve processen voor export en intellectueel eigendom-gerelateerde zaken binnen Europese grenzen; viii) oprichting van een 'SMR-coalitie' voor beleids-, regelgevings-, vergunnings- en economische aspecten van geselecteerde kansrijke SMR-ontwerpen; ix) effectieve samenwerking met gelijkgestemde internationale partners zoals de Internationale Organisatie voor Atoomenergie (IAEA), en strategische partnerlanden.

3. Nederlandse positie ten aanzien van het voorstel

a. Essentie Nederlands beleid op dit terrein

Het kabinet ziet potentie voor SMR's in Nederland, waarbij SMR's op termijn complementair aan de grote kerncentrales kunnen worden ingezet. Ook het Wennink-rapport benoemt de potentie van SMR's, en verwijst specifiek naar de Nederlandse AMR's Allseas en Thorizon die in ontwikkeling zijn. Deze initiatieven zouden kunnen bijdragen aan het Nederlandse concurrentievermogen en open strategische autonomie. Om Nederland voor te bereiden op de komst van SMR's en om de ontwikkelingen te versnellen heeft het kabinet de afgelopen jaren verscheidene stappen gezet. Op basis van een uitgebreide stakeholderanalyse en een SMR-programma, is in oktober 2025 een SMR-strategie gepubliceerd.⁴ De strategie heeft als doel te verduidelijken wanneer en onder welke omstandigheden SMR's kunnen worden ontwikkeld. Het kabinet ziet daarbij kansen voor privaat initiatief, met name voor initiatieven die al eens zijn gerealiseerd (n'th-of-a-kind). Het zet zich in om deze initiatieven waar mogelijk te ondersteunen en faciliteren.

De nationale SMR-strategie gaat in op de potentie van SMR's voor Nederland, middels vier toepassingsgebieden: het leveren van elektriciteit voor het nationale energiesysteem, de verduurzaming van industrieclusters, bij individuele bedrijven, en als innovatietoepassing. Deze

³ IPCEI is een Europees instrument om publiek-private samenwerking op EU-niveau te stimuleren. De voorlopige reikwijdte van de IPCEI innovatieve nucleaire technologieën bevat vijf werksporen, waaronder ook SMR's en AMR's.

⁴ Kamerstuk II, 32645, nr. 162 en Kamerstuk II 2024 nr. 11264

verschillende toepassingen liggen ten grondslag aan de keuzes die het kabinet maakt over ruimtelijke inpassing, bevoegd gezag voor de ruimtelijke inpassing en financiering en ondersteuning. Naast de SMR-strategie zet het kabinet zich ook in voor het verder opbouwen van het nucleair ecosysteem, waarvan initiatieven die kernenergie willen ontwikkelen in Nederland kunnen profiteren. Hierbij wordt bijvoorbeeld ingezet op *human capital* en het versterken van de Nederlandse nucleaire waardeketen. De acties die daarvoor worden ingezet komen onder andere voort uit het Meerjarig Missiegedreven Innovatieprogramma (MMIP) kernenergie.⁵

Het kabinet zet zich ook actief in voor internationale samenwerking op het gebied van SMR's. Nederland vervult een actieve rol in Europese samenwerkingsverbanden zoals in de *SMR Industrial Alliance* en de Europese Nucleaire Alliantie. Europese en internationale samenwerking omtrent SMR's kan zorgen voor schaalvoordelen en het leren van lessen uit andere landen kan zorgen voor het versnellen van de ontwikkeling van SMR's in Nederland. Binnen de EU zet Nederland zich ook in voor de oprichting van een *Important Project of Common European Interest* (IPCEI) voor kernenergie.

b. Beoordeling + inzet ten aanzien van dit voorstel

Het kabinet verwelkomt de strategie voor de ontwikkeling van SMR's in de EU. Momenteel ziet het kabinet een grote interesse binnen Europa, maar tegelijkertijd kent de markt versnippering. Verdere samenwerking en coördinatie op Europees niveau kan helpen om inspanning te focussen en ontwikkelpaden te verkorten. Het kabinet ziet de strategie vooral als een duidelijk signaal wat betreft de Europese ambities op SMR's en AMR's, en erkenning van de bijdrage die deze kunnen leveren aan Europese klimaatneutraliteit en strategische autonomie. De voorgestelde acties bouwen voort op bestaand beleid en kaders als de NZIA en de CID en lichten toe hoe deze van toepassing kunnen zijn voor SMR's. Op enkele punten kan de strategie nog winnen aan concreetheid en een praktische uitwerking. Wat betreft de door de Commissie voorgestelde acties, zal het kabinet dan ook de volgende overwegingen onder de aandacht brengen ten behoeve van de verdere uitwerking.

Door de verwachte vergrote aantallen SMR zijn er meer locaties en daarmee meer transporten van splijtstof. Daardoor is non-proliferatie een duidelijk aandachtspunt. Tevens gelden voor SMR dezelfde normen op het gebied van beveiliging en veiligheid, wat in de toekomst zal vragen om meer capaciteit voor het benodigde toezicht (EURATOM, IAEA, ANVS).

Gezien het landschap waarin momenteel diverse SMR-ontwerpen en initiatieven zich binnen de EU ontwikkelen, schaaft het kabinet zich achter de boodschap van de Commissie om te zoeken naar meer samenhang tussen landen en projecten, in overeenstemming met de relevante EU- en nationale mededingingswetgeving. Een focus op een aantal kansrijke projecten kan voordelen opleveren omdat het kan leiden tot gerichte financiering en ondersteuning.

Het kabinet stelt zich wel kritisch op tegenover het proces en de grondslag van selectie van kansrijke initiatieven. De strategie lijkt te verwijzen naar de huidige selectie van ontwerpen binnen

⁵ Bijlage bij Kamerstuk II, 32645, nr. 120

de *EU SMR Industrial Alliance* uit 2024. Gezien de snel veranderende marktomstandigheden, behoeftes van landen en nieuwe technologische doorbraken, is het standpunt van het kabinet dat er in ieder geval een herbeoordeling nodig is van de destijds geïdentificeerde kansrijke ontwerpen. Ook is het van belang om rekening te houden met (tijdslijnen van) AMR-technologieën met nieuwe toepassing, o.a. voor nucleaire voortstuwing, warmteproductie voor industrie of stadsverwarming of sluiten van de brandstofcyclus. Dit is vooral van belang omdat lidstaten verschillen in energieprofiel, nationale beleidsprioriteiten en behoefte vanuit de nationale industrie.

Gezien de huidige geopolitieke context onderstreept het kabinet de boodschap van de Commissie over het belang van een concurrerende Europese toeleveringsketen, met aandacht voor het beschermen van Europees intellectueel eigendom. Het kabinet steunt dus de aanmoediging van de Commissie om in Europees verband te blijven werken aan de ontwikkeling van industriële normen en Europese industriële capaciteiten. Hierbij moet aandacht blijven voor het belang van strategische partnerschappen met derde landen en moeten internationale verplichtingen worden nageleefd. Harmonisatie van codes en normen zou de ontwikkeling van een Europese nucleaire toeleveringsketen aanzienlijk ondersteunen, omdat dit het voor leveranciers gemakkelijker zou maken om samen te werken met verschillende leveranciers en ontwerpen en het de drempel verlaagt om in de nucleaire sector te stappen. Het kabinet ziet dat op dit punt de mededeling nog aan concreetheid zou kunnen winnen.

Het kabinet deelt het beeld dat overheidsinzet nodig is om private initiatieven verder te brengen en private investeringen te mobiliseren, zoals de Commissie stelt in zowel de SMR-strategie als de *Clean Energy Investment Strategy*. Dit is vooral het geval in de vroege fase van ontwikkeling en het afdekken van deze risico's. Het kabinet verwelkomt het voorstel van de Commissie om actief op Europees niveau mogelijkheden te verkennen, zoals het InvestEU en het Innovatiefonds. De Commissie zet een eerste stap met het beschikbaar stellen van 200 miljoen euro in garanties via het InvestEU programma voor de ontwikkeling van SMR's. Het kabinet benadrukt echter dat dit een klein bedrag is, ten opzichte van wat vereist lijkt voor het afdekken van risico's omtrent realisatie van SMR's. Het kabinet zet zich al langer in voor meer synergie tussen nationale onderzoeksprioriteiten op het gebied van nucleaire innovatieve technologie en de prioriteiten van bijvoorbeeld het Euratom fonds. Daarnaast bekijkt het kabinet deze strategie ook in relatie tot de lopende onderhandelingen over en mogelijkheden binnen het Europese Meerjarig Financieel Kader (MFK). Naast onderzoek en innovatie benadrukt het kabinet de uitdagingen die SMR-ontwikkelaars ervaren om hun concept tot marktintroductie te brengen. Om deze reden verwelkomt het kabinet ook de toevoeging van SMR's aan het Europese Scale-up fonds.

De inzet van de Commissie op de IPCEI voor innovatieve nucleaire technologieën voor verdere coördinatie en ontwikkeling van SMR's en AMR's sluit ook goed aan bij de inzet van het kabinet. Het kabinet zet zich al langer actief in binnen een werkgroep van lidstaten voor het ontwerpen van deze IPCEI en is kansrijke Nederlandse projecten alsmede budget aan het verkennen voor uiteindelijke deelname. Het kabinet zal daarnaast bij de herziening van de Algemene Groepsvrijstellingsverordening (op basis van waarvan lidstaten relatief eenvoudig en snel

staatssteun kunnen verlenen) inzetten op een mogelijkheid voor lidstaten om steun voor SMR's te kunnen verlenen. Dit specifiek ten aanzien van initiatieven die dicht bij de markt staan en waarvoor het huidige steunkader onvoldoende mogelijkheden biedt. Herziening algemene groepsvrijstellingsverordening moet in lijn zijn met internationale verplichtingen (bijv. onder het WTO-akkoord inzake subsidies en compenserende maatregelen, ofwel ASCM).

De Commissie moedigt lidstaten aan om bij het ontwikkelen van nettonulindustrievalleien ook het potentieel van elektriciteit en warmte uit SMR's in kaart te brengen, en coördinatie onder industriepartijen te faciliteren. Deze oproep sluit aan bij de recent gepubliceerde Nederlandse SMR-strategie, waarbinnen de koppeling van warmte en elektriciteitsproductie uit SMR's aan industrieclusters reeds wordt verkend. Intensieve betrokkenheid van marktpartijen en industrie werd daarnaast georganiseerd binnen de SMR-simulaties. Tegelijkertijd ziet het kabinet ook de meerwaarde van de koppeling van SMR's aan de nettonulindustrievalleien en clustering van nettonultechnologieën (NTT), als hier voordelen ontlokt kunnen worden voor versnelling van vergunningverlening en aansluiting op energie-infrastructuur (zoals ook wordt beoogd in de Industrial Accelerator Act). Dit kan een aantrekkingswerking hebben voor private investeerders. Het kabinet ziet daardoor het belang van het blijven verkennen van de mogelijke kansen in de koppeling van SMR's aan deze eventuele toekomstige locaties.

De Europese strategie geeft aan dat *human capital* een uitdaging betreft, voor zowel conventionele kerncentrales als voor de ontwikkeling van SMR's en AMR's. Het kabinet deelt deze zorg en zet zich, onder andere via het MMIP, in voor voldoende geschoolde en gekwalificeerde werknemers. Gezien dit een EU-breed vraagstuk is, is het belangrijk dat er ook op Europees niveau aandacht voor en inzet op is. In de strategie wordt voorgesteld dat lidstaten samen met de Commissie werken aan de oprichting voor een Europese academie voor nucleaire technologieën, inclusief SMR's, om het behoud van vaardigheden en de opbouw van een bekwaam personeelbestand te ondersteunen. Zo'n academie voor nucleaire technologieën sluit goed aan op initiatieven die in Nederland al lopen, zoals de *Nuclear Academy*, die mbo- en hbo-instellingen ondersteunt in het ontwikkelen van nucleaire onderwijsmodules. Dit heeft bijvoorbeeld geleid tot een nucleaire minor en keuzedeel in Zeeland en Noord-Holland. Het is belangrijk dat Europese initiatieven zo veel mogelijk aansluiten op bestaande nationale initiatieven.

De Commissie zet in op een Europees voorkeursprincipe waarbij publieke aanbestedingen zoveel mogelijk de voorkeur wordt gegeven aan Europese producten en diensten en verbindt dit aan het wetsvoorstel voor de verordening voor industriële acceleratie.⁶ Het Kabinet heeft een terughoudend standpunt ten aanzien van dit principe. Het voorkeursprincipes kan worden gebruikt om de weerbaarheid van de Unie te versterken.

Als minder ingrijpende maatregelen niet voldoende zijn, kunnen lokalisatievereisten in aanbestedingen ook worden ingezet om strategische markten te stimuleren die essentieel zijn voor de weerbaarheid.

⁶ Uw kabinet wordt in een apart BNC-fiche geïnformeerd over dit wetsvoorstel.

Het kabinet weegt per sector zorgvuldig af of de baten opwegen tegen de kosten. Het kabinet zal nog een afweging maken over de rechtvaardigingsgrond, de wenselijkheid en de mogelijke risico's van het toepassen van een EU-voorkeursprincipe met betrekking tot nucleaire energie en SMR's in het bijzonder.

De Commissie pleit tevens voor de oprichting van een "SMR-coalitie" voor beleids-, regelgevings-, vergunnings- en economische aspecten van geselecteerde SMR-ontwerpen. Zo'n coalitie voor SMR's geeft een belangrijk politiek signaal. Het kabinet neemt een positieve grondhouding aan. Bij de verdere uitwerking moet eerst duidelijk worden wie er aan deze coalitie zullen deelnemen en welke activiteiten deze coalitie zal uitvoeren. Daarbij wordt ook gekeken naar de toegevoegde waarde hiervan ten opzichte van bestaande gremia, beleid en wet- en regelgeving en samenwerking tussen toezichthouders.

Hierbij benadrukt het kabinet ook het belang om optimaal gebruik te maken van de bestaande nucleaire infrastructuur en kennisbasis in Nederland én Europa, om vertraging door vergunningstrajecten en/of locatievraagstukken zoveel mogelijk te beperken. De bestaande kennisbasis biedt verder de mogelijkheid om innovatieve concepten te combineren met uitvoeringservaring en *industry best practices*.

c. Eerste inschatting van krachtenveld

Verschillende lidstaten zijn op dit moment nog bezig met de positiebepaling. De meerderheid van lidstaten verwelkomt de strategie als belangrijk politiek signaal dat de ambities van EU-lidstaten op SMR's en AMR's onderschrijft. Verschillende lidstaten vanuit de Europese Nucleaire Alliantie hebben aangegeven dat de strategie nog kan winnen aan concreetheid. Enkele lidstaten geven daarbij aan dat SMR's en AMR's inderdaad een bijdrage kunnen leveren aan verduurzaming, concurrentievermogen en energiezekerheid, maar dat ze niet bedoeld zijn als vervanging van grootschalige kerncentrales. Het Europees Parlement riep de Europese Commissie in 2023 op een strategie voor SMR's op te stellen. Ook na de verkiezingen in 2024 is een overgrote meerderheid in het Europees Parlement positief over de verdere ontwikkeling en introductie van SMR's en AMR's.

4. Grondhouding ten aanzien van bevoegdheid, subsidiariteit, proportionaliteit, financiële gevolgen en gevolgen voor regeldruk, concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

a. Bevoegdheid

Als onderdeel van de toets of de EU mag optreden conform de EU-verdragen toetst het kabinet of de EU handelt binnen de grenzen van de bevoegdheden die haar door de lidstaten in de EU-verdragen zijn toegedeeld om de daarin bepaalde doelstellingen te verwezenlijken.

De grondhouding van het kabinet is positief. Het voorstel heeft betrekking op energiebeleid. Op gebied van energie is sprake van een gedeelde bevoegdheid van de EU en de lidstaten (artikel 4, tweede lid, onder i, Verdrag betreffende de Werking van de Europese Unie (VWEU) en artikel 4, tweede lid, onder a, VWEU).

b. Subsidiariteit

De grondhouding van het kabinet is positief. De mededeling heeft tot doel om samenwerking tussen lidstaten en bedrijven gevestigd in de lidstaten te bevorderen, om zo SMR-ontwikkelingen te versnellen en uiteindelijk schaalvoordelen te kunnen benutten. Gezien het feit dat de schaalvoordelen van SMR's pas worden gerealiseerd op het moment dat hetzelfde ontwerp verscheidene keren is gerealiseerd, kan dit onvoldoende door de lidstaten op centraal, regionaal of lokaal niveau worden verwezenlijkt, daarom is een EU-aanpak wel nodig. Door met de Europese strategie en aanpak voor *human capital* maar ook O&I, kan uiteindelijk een EU-waardeketen worden opgebouwd waar de lidstaten de voordelen van kunnen benutten. Om die redenen is optreden op het niveau van de EU gerechtvaardigd.

c. Proportionaliteit

De grondhouding van het kabinet is positief. De mededeling heeft tot doel om samenwerking tussen lidstaten en bedrijven gevestigd in de lidstaten te bevorderen, om zo SMR-ontwikkelingen te versnellen en uiteindelijk schaalvoordelen te kunnen benutten. Het voorgestelde optreden is geschikt om deze doelstelling te bereiken. Het voorstel geeft suggesties en stelt een richting voor wat betreft de inzet van lidstaten op randvoorwaarden als voldoende *human capital*, beleidsinzet rondom het nucleaire ecosysteem, harmonisatie van codes en normen. Dit zijn op dit moment uitdagingen en vertragende factoren bij de uitrol van SMR's binnen de EU. Het benoemt ook dat het verder wilt gaan met de inzet op IPCEI, wat een impuls kan geven aan de uitrol van SMR's in de EU. Het voorstel gaat niet verder dan noodzakelijk, omdat het geen verplichtingen oplegt, maar slechts suggesties en acties die voortbouwen op acties die lidstaten en de Europese Commissie zelf al ondernemen.

d. Financiële gevolgen

De strategie heeft geen directe financiële gevolgen voor Nederland. Het voorstel van de Commissie betreft een aanvulling van 200 miljoen EUR aan het InvestEU programma, betaald vanuit inkomsten uit het EU ETS systeem. Nederland is van mening dat de benodigde EU-middelen die in de strategie worden voorgesteld, gevonden dienen te worden binnen de in de Raad afgesproken financiële kaders van de EU-begroting 2021-2027 en dat deze moeten passen bij een prudente ontwikkeling van de jaarbegroting. Het kabinet wil niet vooruitlopen op de integrale afweging van middelen na 2027. Eventuele budgettaire gevolgen voor de Rijksbegroting worden ingepast op de begroting van het beleidsverantwoordelijke departement, conform de regels van de budgetdiscipline.

e. Gevolgen voor regeldruk, concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

De mededeling betreft een strategie en heeft geen directe gevolgen voor de regeldruk. Voor de verdere uitwerking van de aangekondigde voorstellen, bijvoorbeeld wat betreft de selectie van initiatieven die kunnen worden ondersteund, zal het kabinet bij de Commissie aandringen op het

uitvoeren van gedegen impact-assessments, onder andere zodat de regeldruk in kaart kan worden gebracht.

De geschatte effecten op het Europese concurrentievermogen en open strategische autonomie zijn positief. Het Draghi-rapport heeft aangegeven dat het opschalen van kernenergie, inclusief SMR's, een belangrijke bijdrage kan leveren aan energiezekerheid, en aan het verminderen van energieafhankelijkheid. De inzet van de Commissie op het versnellen van de ontwikkeling van SMR's, met aandacht voor het opbouwen van een Europese toeleveringsketen en het verminderen van afhankelijkheden van derde landen, draagt hier dus in positieve zin aan bij.

Naast kansrijke Europese SMR-ontwerpen zijn er ook veelbelovende initiatieven in de EU in ontwikkeling die ontwerpen betreffen vanuit derde landen. De aandacht van de Commissie voor maatregelen omtrent bescherming van intellectueel eigendom zal naar verwachting de kennisveiligheid vergroten, zonder een obstakel te vormen voor de samenwerking met derde landen.

Fiche 4: Europese Havenstrategie

1. Algemene gegevens

a) Titel voorstel

Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's: Europese Havenstrategie

b) Datum ontvangst Commissiedocument

4 maart 2026

c) Nr. Commissiedocument

COM(2026) 112

d) EUR-Lex

[EUR-Lex - 52026DC0112 - EN - EUR-Lex](#)

e) Nr. impact assessment Commissie en Opinie

Niet opgesteld

f) Behandelingstraject Raad

Raad van Vervoer, Telecommunicatie en Energie

g) Eerstverantwoordelijk ministerie

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

2. Essentie voorstel

Op 4 maart 2026 heeft de Europese Commissie (hierna: de Commissie) de mededeling voor de Europese Havenstrategie (hierna: de strategie) gepubliceerd. In de strategie benadrukt de Commissie dat Europese havens cruciale pijlers zijn binnen onze economie, samenleving, veiligheid en strategische autonomie. Daarbij worden ook de achterlandverbindingen (vaarwegen en spoor) en specifiek een versterkte positionering van de binnenhavens meegenomen als focuspunten. Tegen deze achtergrond beoogt de strategie samenhang te brengen in lopende en nieuwe initiatieven en deze te versterken. De strategie stelt geen nieuwe Europese regelgeving voor, maar verwijst naar lopende en voorgenomen initiatieven die de Commissie op korte of middellange termijn zal ontplooiën met raakvlakken voor havens in de EU-lidstaten.

De strategie moet in samenhang worden gelezen met de Europese Strategie voor de Maritieme Industrie (EMIS) die eveneens op 4 maart 2026 is gepubliceerd en waarvoor apart een BNC-fiche naar de Tweede Kamer wordt gestuurd.

De Havenstrategie richt zich onder meer op het vereenvoudigen van regelgeving, het verduidelijken van bestaande Europese wet- en regelgeving en het bevorderen van samenhang

tussen beleidsdoelstellingen in voor havens relevante sectoren. Daarbij wordt ingezet op nauwe betrokkenheid van EU-lidstaten en versterkte samenwerking met publieke en private stakeholders. Het overkoepelende doel is om havens beter toe te rusten voor de diverse opgaven en transitie waar zij op dit moment voor staan, waaronder op het terrein van concurrentiekracht, veiligheid en verduurzaming. De strategie zet hierbij in op vijf pijlers, namelijk 1) versterken van de concurrentiekracht, innovatie en digitalisering; 2) bevorderen energietransitie, duurzaamheid en schone industrie; 3) havens beschermen en beveiligen; 4) toegang tot financiering en investeringen, en 5) sociale cohesie, vaardigheden en hoogwaardige banen.

Ten aanzien van het versterken van de concurrentiekracht benadrukt de Commissie dat havens en achterliggende logistieke ketens wereldwijd onder druk staan door toenemende internationale concurrentie, geopolitieke ontwikkelingen, technologische veranderingen en groeiende verwachtingen rondom onder meer verduurzaming en efficiënte overslag van goederen. Het verbeteren van digitale processen en innovatiecapaciteit is daarbij wat de Commissie betreft essentieel om havens veerkrachtig, efficiënt en concurrerend te houden. Dit geldt zowel voor de operationele processen binnen de haven als voor de connectiviteit, capaciteit en beschikbaarheid van logistieke ketens met het achterland per spoor en via het water. De Commissie geeft aan gebruik te willen maken van richtsnoeren voor EU-financiering en- investeringen in havens van derde landen en richtsnoeren voor de lidstaten te willen ontwikkelen met criteria voor de beoordeling van buitenlandse investeringen in havens (*Foreign Direct Investment*). Daarnaast wil de Commissie de digitale en groene transformatie van Europese havens ondersteunen door middel van innovatie, het bevorderen van opschaling en toepassing van innovatieve havenapparatuur en -technologieën.

De Commissie benadrukt dat havens een sleutelrol spelen in het bevorderen van de energietransitie en de ontwikkeling van schone industrieën. Havens functioneren in toenemende mate als industriële en energiehub, waarin elektriciteit, waterstof en andere duurzame brandstoffen worden verwerkt en gedistribueerd. De Commissie wil belemmeringen voor de ontwikkeling van duurzame infrastructuur wegnemen en de samenwerking met netbeheerders en andere stakeholders versterken. Het doel is dat havens bijdragen aan de EU-klimaatdoelen, circulair en emissiearm opereren en tegelijkertijd economisch aantrekkelijk blijven. Tegelijkertijd verwijst de Commissie naar de Europese TEN-T verordening¹ voor de eisen aan haveninfrastructuur voor zee- en binnenhavens.

De Commissie wil de procedures voor vergunningverlening en beoordeling van strategische energie-, recycling- en decarbonisatieprojecten in havens versnellen, onder meer via *het European Grids Package* en de *Environmental Omnibus*. Daarnaast wil de Commissie de elektrificatie van havens versnellen en zorgen voor tijdige en niet-discriminerende toegang tot de elektriciteitsnetwerken.

¹ Verordening (EU) 2024/1679 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 betreffende de richtsnoeren van de Unie voor de ontwikkeling van het trans-Europees vervoersnetwerk.

Tot slot zet de Commissie in op het bevorderen van partnerschappen voor energiesamenwerking in en rond havengebieden met het oog op duurzaam energiegebruik, met inbegrip van waterstof.

Ten aanzien van het beschermen en beveiligen van havens benadrukt de Commissie dat Europese havens opereren in een steeds complexer dreigingslandschap. Havens zijn hierbij kwetsbaar voor onder meer cyberaanvallen, georganiseerde misdaad, ongeautoriseerde drones en andere hybride dreigingen. Door de fysieke en digitale beveiliging van havens te versterken en risico's systematisch in kaart te brengen, streeft de Commissie ernaar de veiligheid, weerbaarheid en strategische autonomie van havens te vergroten.

De Commissie stelt daarom onder meer voor om richtsnoeren voor havenbeveiliging te actualiseren op basis van het huidige dreigingslandschap, ook voor binnenhavens die niet onder het toepassingsbereik van de *International Ship and Port Facility Security -Code (ISPS Code)* vallen. In samenwerking met de Europese Dienst voor Extern Optreden (EDEO) wordt ingezet op het ontwikkelen van kaders om derde landen te ondersteunen bij het verbeteren van havenbeveiliging. Daarnaast wil de Commissie een EU-kader voor antecedentenonderzoeken van havenarbeiders ontwikkelen en een forum oprichten voor het uitwisselen van informatie en *best practices* tussen lidstaten en maritieme autoriteiten op het gebied van cybersecurity. Tot slot voert de Commissie een EU-brede veiligheidsrisicobeoordeling uit om cyberdreigingen te analyseren en passende maatregelen aan te bevelen.

Ten aanzien van het verbeteren van de toegang tot financiering zet de Commissie erop in dat havens strategische investeringen kunnen doen en hun transformatie naar duurzame, digitale en efficiënte knooppunten kunnen versnellen. De EU streeft naar duidelijke investeringsprioriteiten, betere coördinatie met lidstaten en grotere transparantie bij investeringen, ook in kandidaat-lidstaten en derde landen. Door een stabiele en voorspelbare investeringsomgeving te creëren, kunnen havens hun rol in de Europese en mondiale handel versterken. De Commissie benadrukt hiervoor de samenhang met de lopende onderhandelingen over het Meerjarig Financieel Kader en aanverwante fondsen, zoals het *European Competitiveness Fund*, de *Connecting Europe Facility (CEF)* en *Horizon Europe*.

De Commissie onderstreept dat havens tevens kunnen bijdragen aan sociale cohesie, veilige en gezonde werkplekken en hoogwaardige banen en zegt toe de komende periode kleine en middelgrote havens in de EU te ondersteunen met een specifiek stappenplan. De Commissie wil daarom investeringen in opleiding en bijscholing stimuleren, gelijke toegang tot kansen bevorderen en de kwaliteit van werk verbeteren. Door werknemers te ondersteunen en inclusieve, veilige werkomgevingen te creëren, kunnen havens een duurzame en toekomstbestendige arbeidsmarkt garanderen. Daarnaast wil de Commissie de ontwikkeling van geschoolde arbeidskrachten van de volgende generatie in alle sectoren van de blauwe economie, met inbegrip van havens, ondersteunen door middel van maatregelen in het kader van de *Blue Generational Renewal Strategy*. Sociale partners en relevante belanghebbenden wil de Commissie ondersteunen bij het

opstellen van een *Pact for Skills* voor de havensector, gericht op bijscholing, omscholing en inclusie.

Tot slot kondigt de Commissie aan richtlijnen op te stellen met betrekking tot de toepassing van wetgeving inzake maritieme veiligheid op havenarbeiders aan boord van schepen en voor het veilig omgaan met alternatieve brandstoffen in havens.

3. Nederlandse positie ten aanzien van het voorstel

a) Essentie Nederlands beleid op dit terrein

Havens zijn, zeker in tijden van toenemende geopolitieke spanningen, cruciaal voor het waarborgen van de Europese veiligheid en strategische autonomie. Het kabinet heeft zich de afgelopen jaren, in lijn met de Motie Koerhuis/Van der Molen² actief ingezet voor de totstandkoming van een Europese Havenstrategie. In opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat heeft het Clingendael Instituut in samenwerking met de Erasmus Universiteit in 2024 onderzoek verricht naar de mogelijkheden om een strategisch beleidskader op Europees niveau in te zetten om ongewenste invloeden van buitenlandse mogendheden tegen te gaan. Dit rapport is ter input op de strategie met de Commissie en met de Tweede Kamer gedeeld.³

Het kabinet zet momenteel al actief in op digitalisering van havens via de implementatie van de *European Maritime Single Window environment* en de *Electronic Freight Transport Information*. Daarnaast is Nederland deel van het in oktober 2025 gevormde *European Data Infrastructure Consortium*.

Het kabinet heeft, in nauwe afstemming met betrokken departementen en de maritieme sector, een non-paper ingediend waarin de kerninzet voor deze strategie uiteen is gezet.⁴ Het kabinet benadrukt hierin dat Europese havens adequaat moeten worden ondersteund bij de omvangrijke uitdagingen en transitie waarmee zij momenteel worden geconfronteerd. Het gaat daarbij onder meer om het versterken en behouden van de concurrentiekracht, het vergroten van de weerbaarheid en strategische autonomie, en het faciliteren van de energie- en duurzaamheidstransities.

Aanvullend heeft het kabinet binnen de coalitie van zeven Europese landen⁵ tegen georganiseerde criminaliteit (C7) een non-paper ingediend met aanbevelingen voor de toekomstige inzet van de Europese Havenalliantie en de totstandkoming van een Europese Havenstrategie.⁶ Middels dit non-paper riep de C7 de Commissie onder andere op om een gelijkwaardig en adequaat veiligheidsniveau te bevorderen voor EU-havens, uniforme screeningprocedures voor havenpersoneel in te voeren, en de samenwerking met derde landen te versterken.

² Kamerstukken II, 2022/23, 36200 XII, nr. 62.

³ Kamerstukken II, 2024/25, 31409, nr. 464.

⁴ Idem

⁵ België, Duitsland, Frankrijk, Italië, Spanje en Zweden.

⁶ Kamerstukken II, 2024/25, 22112, nr. 4042.

b) *Beoordeling + inzet ten aanzien van dit voorstel*

Het kabinet is grotendeels positief over de strategie. De eerdergenoemde non papers worden naar het oordeel van het kabinet goed gereflecteerd. De Nederlandse beoordeling wordt hieronder per pijler nader toegelicht.

Over het onderdeel m.b.t. het versterken van de concurrentiekracht, innovatie en digitalisering kan worden opgemerkt dat het kabinet de steun waardeert die de Commissie via deze strategie wil geven aan de Europese havens in het behouden en versterken van hun concurrentiekracht. Het kabinet ondersteunt de door de Commissie benoemde prioriteiten. De Commissie spreekt in de strategie expliciet steun uit voor naleving van ambitieuze bindende internationale overeenkomsten in de *International Maritime Organization*. Het kabinet is het daarmee van harte eens en benadrukt het grote belang daarvan.

Ten aanzien van economische veiligheid ondersteunt het kabinet het streven van de Commissie om, naast nationale beleidsinitiatieven, de komende jaren te werken aan een versterkte Europese aanpak om de risico's in havens die voortkomen uit economische betrokkenheid, zowel wat betreft eigenaarschap van bedrijven als inzet van bedrijfsmiddelen, in te perken. Het kabinet kan zich vinden in het voornemen om het bestaande EU-instrumentarium tegen ongewenste buitenlandse invloed te verduidelijken met sectorspecifieke duiding voor de havensector. Dit bevordert een gelijk speelveld tussen havens. Ook onderschrijft het kabinet het belang van een EU-breed raamwerk om buitenlandse investeringen in EU-havens beter in kaart te brengen en te monitoren, zodat de kennispositie van de Unie wordt versterkt. Zoals in het non-paper met Nederlandse input voor de Europese Veiligheidsstrategie aangegeven, zal Nederland de Europese Commissie blijven aansporen haar inzet te vergroten voor wat betreft het tegengaan van buitenlandse invloed op kritieke infrastructuur.⁷ Het kabinet verwelkomt bovendien de EU gezamenlijke mededeling "versterking van de economische veiligheid van de EU", waarin het beschermen van de kritieke infrastructuur van de EU een van de zes prioritaire hoog-risicodomeinen is van de Commissie.⁸ In dit kader implementeert het kabinet dan ook de *Critical Entities Resilience* (CER) en de *Network and Information Security* (NIS2) richtlijnen ter versterking van de bescherming van vitale infrastructuur en de (digitale) weerbaarheid.

Mede in het licht van de aanbevelingen uit het rapport Port Politics van Clingendael en de Erasmus Universiteit had het kabinet graag gezien dat er een nationaal aanspreekpunt voor buitenlandse investeringen in havens wordt ingericht, evenals een EU-brede werkgroep op dit terrein. Het kabinet zal hierover het gesprek aangaan met de Commissie.

Het kabinet onderschrijft het belang van het voorgestelde Europese militaire mobiliteitspakket om militaire transporten zo snel en efficiënt mogelijk te kunnen verplaatsen. De Kamer is onlangs over de inzet van het kabinet geïnformeerd.⁹ De Commissie benadrukt in haar voorstel dat lidstaten in

⁷ [Non paper NL input EU Security Strategy | Publicatie | Rijksoverheid.nl](#)

⁸ [Fiche 1 - Mededeling Versterking van de economische veiligheid van de EU \(002\) | Publicatie | Rijksoverheid.nl](#)

⁹ Kamerstukken II, 2025/26, 22112, nr. 4266.

tijden van nood zeggenschap moeten kunnen uitoefenen over strategische *dual-use* infrastructuur (SDI), inclusief de mogelijkheid tot tijdelijke overname van controle. Het Commissievoorstel is toepasbaar op alle SDI, ook wanneer die niet in beheer van de staat is. Nederland beschikt over de noodzakelijke wettelijke instrumenten en zet de komende jaren in op verdere modernisering van het staatsnoodrecht voor de havens en de maritieme sector.

Het kabinet verwelkomt het voorstel van de Commissie om de toepassing van innovatie te ondersteunen niet alleen tijdens de pilotfase van die innovatie, maar ook daarna.

Hoe de Commissie het technologisch leiderschap van de Unie op het gebied van het gebruik van alternatieve brandstoffen, elektrificatie, ontwerp, aanpassing van apparatuur, energie-efficiëntie en digitalisering wenst te versterken, wordt in de voorgestelde strategie niet geheel duidelijk gemaakt. Het kabinet zal de Commissie om verduidelijking vragen.

De Commissie benadrukt voor wat betreft digitalisering en logistieke ketens het belang van een veilige digitale uitwisseling van gegevens tussen overheid en bedrijfsleven en bedrijven onderling. Nederland heeft hierin al stappen gezet met het Groeifonds-programma Digitale Infrastructuur Logistiek, het mede in dat kader ontwikkelde afsprakenstelsel voor veilige data-uitwisseling, de Basis Data Infrastructuur, en initiatieven om het midden- en kleinbedrijf meer digitaal te laten werken. De strategie sluit voorts goed aan bij de prioriteiten benoemd in de recent aan de Kamer gezonden Beleidsagenda Goederenvervoer.¹⁰ In dit perspectief staat het kabinet daarom overwegend positief tegenover het voorstel. De Commissie zal worden gevraagd om verduidelijking over de mogelijke doorwerking van de strategie voor de binnenhavens.

Naast zeehavens zijn ook binnenhavens en verbindingen per weg en spoor essentiële schakels voor de logistieke keten en de achterlandverbindingen. Het kabinet kijkt met interesse uit naar het voorgestelde Actieplan *Inland Waterway Transport* en de aangekondigde acties op het gebied van toegang tot *rail service facilities* en zal waar nodig een bijdrage leveren. Het kabinet verwelkomt een nieuw actieplan voor de binnenvaart als vervolg op het NAIADES III-actieplan,¹¹ mits gebaseerd op een grondige evaluatie van de resultaten van het huidige actieplan. Dit vervolg dient voort te bouwen op lopende trajecten, zoals de implementatie van de CESNI-standaard inzake de emissieprestatie van binnenvaartschepen en de opvolging van de aangekondigde decarbonisatiestudie in het *Sustainable Transport Investment Plan*, waarbij de inzet op een Europees gelijk speelveld tussen lidstaten cruciaal blijft.

Het kabinet onderschrijft het standpunt van de Commissie dat een goed functionerende interne markt havens ten goede komt. Het kabinet zet in op het wegnemen en voorkomen van ongerechtvaardigde interne-marktbelemmeringen en voor betere toepassing van huidige interne-marktregels. Dit doet het kabinet onder meer middels de kabinetsbrede interne-marktactieagenda, waarvan dit voorjaar een actualisering naar de Kamer wordt gestuurd.¹²

¹⁰ Kamerstukken II, 2025/26, 34244, nr.13.

¹¹ [EUR-Lex - 52021DC0324 - EN - EUR-Lex](#)

¹² Kamerstukken II, 2021-22, 22112, 21501-31, nr. 3437.

Op veel plaatsen in de strategie roept de Commissie de lidstaten op om op nationaal niveau actie te ondernemen.¹³ Nederland zal er bij de Commissie en andere lidstaten op aandringen hierbij zoveel mogelijk een gecoördineerde aanpak te volgen om belemmeringen voor de interne markt te voorkomen en een gelijk speelveld te bevorderen. Ook zal Nederland aangeven dat bij nieuwe initiatieven van de Commissie steeds aandacht moet zijn voor beperking van regeldruk.

De strategie benoemt een herziening van de Algemene Groepsvrijstellingsverordening voor staatssteun aan zeehavens als belangrijk instrument voor een goed functionerende interne markt, en het kabinet zal dit proces nauwlettend volgen. De Kamer wordt hierover separaat geïnformeerd. Het kabinet ondersteunt de aandacht die wordt gegeven aan havens als energiehubs en de cruciale schakel die zij vormen in de brede opgave op het gebied van energietransitie, duurzaamheid en schone industrie. Het kabinet onderschrijft het belang van vergunningverlening voor projecten in de haven en ziet net als de Commissie netcongestie daarbij als belemmerende factor. Nederland steunt de door de Commissie voorgestelde ondersteuning voor samenwerking tussen havens en industriële clusters bij de coördinatie van duurzame energieprojecten. De aanmoediging om prioriteit te geven aan elektrificatieprojecten in havens is van groot belang voor de bredere energietransitie en de verduurzaming van de scheepvaart. De genoemde initiatieven, zoals het *European Grids Package* en de herziening van de richtlijn ter versnelling van vergunningverlening voor strategische energieprojecten, worden daarom verwelkomd.

De Commissie gaat beperkt in op wetgeving voor alternatieve brandstoffen zoals de *Alternative Fuels Infrastructure Regulation* en *FuelEU Maritime*. De strategie zou naar het oordeel van het kabinet ook een visie van de Commissie moeten bevatten op de aanstaande herziening van deze wetten om de positie van Europese havens te versterken en te verduurzamen. De strategie gaat ook slechts beperkt in op de synergie tussen TEN-T en TEN-E.¹⁴ Beide raamwerken zijn relevant voor havengebieden. Voor een integrale aanpak is het belangrijk dat alle rollen van havens worden meegewogen. Het kabinet zal de Commissie om verduidelijking vragen.

Het kabinet onderschrijft de delicate balans die gevonden moet worden tussen het verder beperken van milieuschade door activiteiten in havengebieden, en het tegelijkertijd vergroten van de concurrentiekracht van havens. Daarbij zijn bepaalde (onderhouds)werkzaamheden zoals bijvoorbeeld baggeren noodzakelijk. De ondersteuning die de Commissie daarbij aanbiedt voor het uitvoeren van milieurichtlijnen en wetgeving is zeer waardevol. Dit mede gezien tegen de achtergrond van de implementatie van de TEN-T-verordening, waarin gesteld wordt dat de toestand van vaarwegen niet mag verslechteren ten opzichte van de huidige situatie.

Het kabinet ondersteunt met het oog op de aanzienlijke positie van Nederland in de internationale afzetmarkt voor brandstoffen het idee om havens te benutten bij het uitrollen en opschalen van de toepassing van hernieuwbare brandstoffen. Uniformiteit in Europese regelgeving is daarbij noodzakelijk. Het is daarnaast belangrijk dat toekomstige regelgeving voldoende mogelijkheden

¹³ Zie bijlage 3 bij de strategie.

¹⁴ Voor TEN-T zie noot 1. TEN-E: Verordening (EU) 2022/869 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2022 betreffende richtsnoeren voor de trans-Europese energie-infrastructuur.

biedt voor het stimuleren van de aanbodzijde. Het kabinet steunt de rol van de *Renewable and Low-Carbon Fuels Value Chain Industrial Alliance* in het toetsen van de beschikbaarheid van infrastructuur en aanbod van hernieuwbare brandstoffen. Het is goed dat marktpartijen vanuit de hele keten hierbij betrokken zijn.

De Commissie roept de lidstaten op om inkomsten uit ETS deels in te zetten voor verduurzaming van de maritieme sector. De inzet van het kabinet is gericht op internationale afspraken over maatregelen voor normeren en beprijzen. Aanvullend zijn en worden er nationaal instrumenten ontwikkeld om de zeevaart- en binnenvaartsector te ondersteunen bij de energietransitie. Zo heeft Nederland vanuit het Klimaatfonds en het Nationaal Groeifonds middelen beschikbaar gesteld voor de ontwikkeling, demonstratie en opschaling van duurzame, alternatieve aandrijflijnen aan boord van schepen. Deze ondersteuning heeft een aanjagende werking voor de opschaling van duurzame energiedragers.

De rol die groene scheepvaartcorridors kunnen spelen voor havens als multifuel hubs voor het samenbrengen van vraag en aanbod ontbreekt in de strategie. Ook wordt in de strategie de rol van de havens in de circulaire transitie slechts beperkt genoemd. Het kabinet zal daarvoor aandacht vragen.

De Commissie spoort lidstaten aan om broeikasgasemissies in havens mee te nemen in de uitvoering van hun nationale energie- en klimaatplannen, waaronder het meten van en rapporteren over emissies in havens. Het kabinet heeft in de update van het Integraal Nationaal Energie en Klimaatplan (INEK) 2021-2030 (d.d. juni 2024) reeds haar beleidsinzet en maatregelen opgenomen voor o.a. de in havens opererende sectoren scheepvaart en industrie. De update van het INEK maakt daarbij een koppeling naar de Nationale Klimaat- en Energieverkenning. Deze initiatieven sluiten goed aan bij de strategie.

Ook steunt het kabinet een herziening van de *Taxonomy Climate Delegated Act*. Een herziening is zeer wenselijk, aangezien de huidige criteria voor scheepvaart niet altijd goed toepasbaar zijn.

Onder de pijler over havens beschermen en beveiligen onderschrijft het kabinet de analyse van de Commissie dat het complexe dreigingslandschap waarbinnen havens opereren vraagt om een versterkte inzet op de bescherming en beveiliging van havens. Daarbij dienen havenbeveiliging, het vergroten van weerbaarheid, digitale autonomie, cybersecurity en de aanpak van ondermijnende criminaliteit centraal te staan. De nadruk die de strategie legt op publiek-private samenwerking, informatie-uitwisseling, samenwerking met derde landen en een effectieve en gelijkwaardige implementatie van de ISPS-code sluit goed aan bij de Nederlandse inzet, zowel binnen de EU als internationaal.

Zoals in het non-paper met Nederlandse input voor de Europese Veiligheidsstrategie aangegeven, roept Nederland de Europese Commissie op haar inzet te vergroten voor wat betreft het tegengaan van buitenlandse invloed op kritieke infrastructuur.¹⁵

Publiek-private samenwerking met havenautoriteiten en industrie en een sterke multidisciplinaire samenwerking en informatie-uitwisseling tussen bevoegde autoriteiten, zoals douane en politie, zijn een belangrijk onderdeel van de probleemgerichte aanpak van ondermijnende criminaliteit in de havens in Nederland. Het kabinet verwelkomt daarom dat deze elementen terugkomen in de strategie.

Het kabinet steunt het voornemen om bestaande richtsnoeren op het gebied van maritieme veiligheid te actualiseren aan de hand van actuele (hybride) dreigingen. Daarnaast zal het kabinet de Commissie stimuleren om meer te doen aan uniforme en effectieve implementatie van de bestaande regelgeving. Het kabinet is van plan actief deel te nemen aan de initiatieven van de Commissie, gezien het belang hiervan voor Nederland en de Nederlandse havens. Het is hierbij aan te moedigen dat ook de samenwerking met derde landen wordt geïntensiveerd.

Het kabinet ondersteunt hierbij het voornemen om nadrukkelijker te kijken naar achtergrondchecks voor havenmedewerkers. Dit gelet op hun toegang tot sensitieve informatie en hun belangrijke rol binnen vitale havenprocessen. Wel is het belangrijk om deze achtergrondchecks te zien als onderdeel van een breder pakket gecoördineerde maatregelen op het gebied van havenbeveiliging. Het is de laatste stap in het proces, wat betekent dat andere waarborgen al aanwezig moeten zijn in havens.

Het kabinet verwelkomt het feit dat zowel de *European Ports Alliance* als de aanpak van georganiseerde criminaliteit en drugssmokkel expliciet worden genoemd in de strategie. Het verkennen van mogelijkheden op het gebied van screening, evenals de uitbreiding van veiligheidsmaatregelen naar binnenhavens, zijn veelbelovende stappen. Daarbij is het van belang te onderkennen dat maatregelen die effectief zijn voor grote havens niet één op één toegepast kunnen worden op binnenhavens.

Het kabinet steunt de aangekondigde inspanningen om de veerkracht van havens en de achterlandverbindingen te versterken, met name op het gebied van klimaatadaptatie. Het vergroten van de klimaatbestendigheid van haveninfrastructuur, inclusief toegangswateren van en naar havens alsook van de vaarwegen als achterlandverbindingen naar de rest van Europa, is essentieel voor de continuïteit van logistieke ketens en de economische weerbaarheid van de Unie. Ook verwelkomt het kabinet de extra aandacht voor noodplannen bij verstoringen van transportroutes. Het kabinet heeft hier in het Nederlandse non-paper actief voor gepleit. De opname hiervan in de strategie sluit aan bij de bredere Europese inzet op leveringszekerheid en het versterken van de strategische autonomie van de Unie.

¹⁵ [Non paper NL input EU Security Strategy | Publicatie | Rijksoverheid.nl](#)

Tot slot is het kabinet het met de Commissie eens dat de lidstaten havens dienen mee te nemen in de implementatie van de CER-richtlijn,¹⁶ om te zorgen voor een verhoogde weerbaarheid en een gelijk speelveld in Europa. Het kabinet zet in op een nauwe aansluiting van de bepalingen in de EU militaire mobiliteitsverordening, die betrekking hebben op SDI op de CER-richtlijn.

Het kabinet onderschrijft het belang van het versterken van de digitale autonomie van havens in de komende jaren. Dit is van belang gezien de snelle ontwikkelingen in de havens op het gebied van nieuwe technologieën, zoals artificiële intelligentie en autonoom vervoer. Veilige en betrouwbare data-uitwisseling tussen partijen in havens is daarbij cruciaal. Het kabinet steunt daarom de voorstellen van de Commissie voor additioneel onderzoek en de initiatieven gericht op veilige informatie-uitwisseling en opslag tussen havens en stakeholders. Een goede samenwerking tussen binnenhavens is hiervoor een essentiële randvoorwaarde. Binnen Nederland zijn in meerdere provincies samenwerkingsverbanden van binnenhavens opgericht die hieraan invulling geven. Daarbij zijn er ook goede kansen voor grensoverschrijdende samenwerking.

Het kabinet verwelkomt de in de strategie genoemde initiatieven om de EU-brede aanpak van cybersecurity in havens te versterken, onder meer door verdere harmonisatie van cybersecuritystandaarden voor de maritieme sector. Dit draagt bij aan een gestroomlijnde aanpak en een gelijk speelveld binnen de Europese Unie. Het kabinet zal er bij de Commissie op aandringen dat nieuwe initiatieven niet leiden tot onnodige aanvullende administratieve en juridische lasten voor bedrijven. Daarnaast ondersteunt het kabinet het voornemen om een EU-brede risicobeoordeling van cybersecurityrisico's uit te voeren en een EU-platform op te zetten voor het delen van informatie en *best practices* tussen havens en relevante stakeholders. Hierbij is het van belang dat op Europees en nationaal niveau ingezet wordt op een goede aansluiting van cybersecurity-initiatieven bij de NIS2-richtlijn.¹⁷

Ten aanzien van de pijler over toegang tot financiering en investeringen onderschrijft het kabinet de gedachte dat een combinatie van publieke en private financiering nodig is om de havens te ondersteunen bij de uitdagingen en veranderende rollen waarmee zij op dit moment worden geconfronteerd. Eenvoudige regelgevende kaders zijn daarbij essentieel. De strategie introduceert geen nieuwe financieringsinstrumenten, maar verwijst vooral naar lopende initiatieven onder het volgende Meerjarig Financieel Kader, zoals het *European Competitiveness Fund*, de *Connecting Europe Facility (CEF)* en *Horizon Europe*. Over de inzet van het kabinet op die voorstellen is de Kamer eerder geïnformeerd.¹⁸

Het kabinet ondersteunt het uitgangspunt van de Commissie dat havens voldoende aanspraak moeten kunnen maken op financiering vanuit deze instrumenten. Met het oog op de verschillende rollen die havenclusters moeten vervullen, zou de Commissie een duidelijkere richtsnoer kunnen

¹⁶ Richtlijn (EU) 2022/2557 van het Europees Parlement en de Raad van 14 december 2022 betreffende de weerbaarheid van kritieke entiteiten

¹⁷ Richtlijn (EU) 2022/2555 van het Europees Parlement en de Raad van 14 december 2022 betreffende maatregelen voor een hoog gezamenlijk niveau van cyberbeveiliging in de Unie.

¹⁸ Kamerstukken II, 2024/25, 22112, nr. 4151.

bieden over de inzet van CEF-Energy, CEF-Transport en de militaire mobiliteitscomponent van het toekomstige CEF. Het kabinet zal de Commissie om verduidelijking vragen.

Het kabinet is positief over de aandacht die de Commissie heeft voor scholing van arbeidskrachten en veilige arbeidsomstandigheden in EU-havens. De strategie zelf brengt geen nieuwe initiatieven met zich mee op het gebied van scholing maar verwijst naar lopende trajecten, zoals de *Pact for Skills*, de *Cybersecurity Skills Academy* en de *European Cybersecurity Skills Framework*. Ook de aanvullende maatregelen in het kader van de EMIS om carrières in de maritieme transportsector aantrekkelijker te maken en de mobiliteit tussen functies op zee en aan wal te bevorderen, zijn zeer relevant voor de Nederlandse havensector. Het kabinet steunt de gedachte achter de aangekondigde initiatieven om veiligheid onder havenpersoneel te bevorderen en kijkt hier met belangstelling naar uit.

c) Eerste inschatting van krachtenveld

Nederland heeft in aanloop naar de totstandkoming van de strategie met meerdere lidstaten overleg gevoerd over de strategie, waaruit (op hoofdlijnen) kon worden geconcludeerd dat Europese lidstaten behoefte hebben aan een strategie die een koppeling maakt tussen bestaande en toekomstige initiatieven, zonder dat daar nieuwe wet- en regelgeving uit voortkomt. Lidstaten, waaronder Nederland, stelden hierbij een brede thematische scope voor, waaronder concurrentiekracht, veiligheid, energietransitie, digitalisering en samenwerking met havens in derde landen. Op het gebied van (economische) veiligheid werd aangegeven dat de EU reeds over een uitgebreide *toolbox* beschikt en dat dit primair een nationale competentie betreft. Het is de inschatting van het kabinet dat de in de Havenstrategie genoemde stappen voor nu het maximaal haalbare zijn, omdat diverse lidstaten dit domein als een nationale competentie beschouwen. Wel heeft Nederland, met meerdere lidstaten, de Commissie opgeroepen om de inzet te vergroten bij het beschermen van kritieke infrastructuur.

Het Europees Parlement heeft in 2023 al een oproep gedaan aan de Commissie om tot een Europese Havenstrategie te komen.¹⁹ De fractie van Renew Europe in het Europees Parlement heeft op 3 maart 2026 een position paper uitgebracht over de positie van havens en de maritieme industrie. Deze positie sluit goed aan op het standpunt van het kabinet zoals neergelegd in dit BNC-fiche. De EVP-fractie heeft aangegeven de strategie een goed begin te vinden, maar dat meer concrete actie nodig is om de Europese kritieke infrastructuur te beschermen.

4. Grondhouding ten aanzien van bevoegdheid, subsidiariteit, proportionaliteit, financiële gevolgen en gevolgen voor regeldruk, concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

a) Bevoegdheid

De grondhouding van het kabinet ten aanzien van de bevoegdheid is positief. De mededeling heeft betrekking op vervoer, interne markt, milieu, veiligheid, energie en industrie. Op het terrein van interne markt, milieu, vervoer, energie en veiligheid is sprake van een gedeelde bevoegdheid

¹⁹ Building a comprehensive European port strategy, 2023/2059(INI).

tussen de EU en de lidstaten (artikel 4, lid 2, sub a, sub e, sub g, sub i en sub j van het VWEU). Op het terrein van industrie is sprake van een ondersteunende, coördinerende of aanvullende bevoegdheid (artikel 6, sub b, VWEU).

b) Subsidiariteit

De grondhouding van het kabinet ten aanzien van de subsidiariteit is positief. De mededeling heeft tot doel de concurrentiekracht van de Europese havens te versterken en daarmee de concurrentiekracht van de Unie als geheel. Gezien het grensoverschrijdende karakter van Europese havensamenwerking kan dit onvoldoende door de lidstaten op centraal, regionaal of lokaal niveau worden verwezenlijkt, daarom is een EU-aanpak nodig. Door de maatregelen op de genoemde onderwerpen op Europees niveau in te richten wordt het gelijk speelveld op het gebied van havenactiviteiten gewaarborgd. Om die reden is optreden op het niveau van de EU gerechtvaardigd.

c) Proportionaliteit

De grondhouding van het kabinet ten aanzien van de proportionaliteit is positief. De mededeling heeft tot doel de concurrentiekracht van de Europese havens te versterken en daarmee de concurrentiekracht van de Unie als geheel. Het voorgestelde optreden is geschikt om deze doelstelling te bereiken, omdat de aangekondigde acties aansluiten bij beleid van de EU zoals dat eerder werd vastgesteld in het *European Competitiveness Compass*. Bovendien gaat het voorgestelde optreden niet verder dan noodzakelijk, omdat de Commissie met name inzet op niet-bindende instrumenten zoals richtsnoeren en *best practices*, en op meerdere onderdelen ruimte aan lidstaten laat om rekening te houden met nationale omstandigheden en bestaande institutionele kaders.

d) Financiële gevolgen

De mededeling heeft zelf geen directie financiële gevolgen. Dit kan wel het geval zijn bij de verschillende initiatieven die in de strategie worden aangekondigd. Dit zal te zijner tijd aan de orde komen in de bijbehorende BNC-fiches. Eventuele budgettaire gevolgen worden ingepast op de begroting van het beleidsverantwoordelijk departement, conform de regels van de budgetdiscipline.

e) Gevolgen voor regeldruk, concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

De Europese havenstrategie introduceert geen nieuwe Europese regelgeving en brengt daarom niet direct gevolgen voor regeldruk met zich mee. Wel verwijst de strategie naar lopende en voorgenomen initiatieven die de Commissie op korte of middellange termijn zal ontplooiën. Het kabinet verzoekt de Commissie bij deze initiatieven een effectbeoordeling uit te voeren, zodat de mogelijke regeldrukgevolgen inzichtelijk worden gemaakt. Het voornemen van de Commissie om regelgeving voor havens en partijen in de bredere sector te verduidelijken en te vereenvoudigen, wordt omarmd door het kabinet. Evenals het eerder aangehaalde *European Competitiveness Compass* heeft de mededeling mogelijk invloed op de verhouding van de EU tot derde landen omdat deze nadrukkelijk ziet op versterking van de weerbaarheid van de EU als geopolitieke en

economische speler. De mededeling geeft onder andere richtsnoeren voor samenwerking met derde landen. Nederland staat hier positief tegenover, omdat dit bijdraagt aan het versterken van de weerbaarheid van de EU en van Nederland als handelsnatie.

8V 964

Aan de Minister van Klimaat en Groene Groei

Directoraat-generaal Klimaat
en Energie
Directie Energiemarkt

Auteur

[Redacted]

Datum aangemaakt
7 april 2026

Kenmerk

KGG_DGKE / 105670168

RT-0000138222

Kopie aan

Bijlage(n)

nota
TER BESLISSING

BNC fiche Citizens Energy Package

Parafenroute

[Redacted signature lines]

Aanleiding

Op 10 maart 2026 heeft de Commissie de mededeling energiepakket voor burgers gepubliceerd. Bijgevoegd BNC-fiche zal op 8 april besproken worden tijdens het BNC-overleg. We leggen het fiche parallel aan u voor. Op 14 april ligt het fiche in de CoCo en op 17 april zal het BNC-fiche - na goedkeuring in de Ministerraad van de CoCo conclusies - naar de Kamer worden verstuurd.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd akkoord te gaan met bijgaand fiche.

Kernpunten

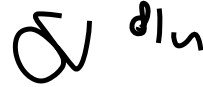
- In deze mededeling stelt de Commissie dat iedere burger toegang hoort te hebben tot betaalbare, schone energie in een comfortabele woning.
- De Commissie doet in deze mededeling concrete voorstellen op vier gebieden: verlagen van de energierekening voor huishoudens; consumenten beschermen en mondiger maken; energiearmoede aanpakken en bestaande EU-wetgeving doeltreffend uitvoeren.
- De mededeling maakt deel uit van een breder pakket aan initiatieven gericht op het versterken van de concurrentiekracht van Europa en het vergroten van de energieonafhankelijkheid en de betaalbaarheid van energie voor huishoudens en bedrijven.
- Nederland verwelkomt de mededeling, deze is in lijn met de bredere inzet van het Kabinet voor maatregelen die structureel bijdragen aan betaalbare en schone energie.
- De rechtsbevoegdheid, subsidiariteit en proportionaliteit van de mededeling worden positief beoordeeld.

Ontvangen BPZ

Toelichting

- Nederland onderschrijft het doel van de mededeling. De bredere inzet van het kabinet ziet op maatregelen die structureel bijdragen aan betaalbare en schone energie.
- De eerste pijler van de mededeling ziet op het verlagen van de energierekening. Nederland erkent het belang van betaalbare en toegankelijke energie voor zowel huishoudens, maatschappelijke organisaties en bedrijven en begrijpt de wens om de kosten van elektriciteit te verlagen. Zo onderschrijft Nederland het belang van verschillende vormen van stimulering en innovatieve oplossingen om toegang tot schone, energie-efficiënte technologie te verbeteren.
- Om bewoners en gebouweigenaren handelingsperspectief te bieden om in te spelen op fluctuerende energieprijzen, moeten slimme, aanstuurbare apparaten de norm worden. Nederland zal zich op Europees niveau inzetten voor Europese standaarden voor slimme apparaten.
- De tweede pijler gaat over het beschermen en mondigder maken van consumenten. Zo wordt er vanuit de Commissie ingezet op het kunnen vergelijken van energiecontracten en een dienstverleningscode voor energieleveranciers. In Nederland bestaat, naast de wettelijke regels, al lange tijd zelfregulering in de energiesector. Voor Nederland is belangrijk dat een eventuele dienstverleningscode in Europa geen afbreuk doet aan het niveau van zelfregulering dat al in Nederland is afgesproken.
- De derde pijler ziet op het terugdringen van energiearmoede. De Commissie kondigt aanvullende richtsnoeren aan op het gebied van energiearmoede, die ziet Nederland graag tegemoet, net zoals de aanvullende richtsnoeren voor het beschermen van kwetsbare afnemers bij dreigende afsluiting.
- Nederland geeft al op verschillende manieren invulling aan aanbevelingen en verplichtingen vanuit Europese richtlijnen voor energiearmoede, bijvoorbeeld door in te zetten op verduurzaming. Daarnaast is in Nederland bijvoorbeeld ook sprake van een vroegsignalerings-systeem bij dreigende afsluiting van energie.
- Ten aanzien van de laatste pijler, het uitvoeren van bestaande wetgeving, blijft Nederland zich inspannen om bestaande EU-wetgeving op een goede en zorgvuldige manier te implementeren.

Aan de Minister van Klimaat en Groene Groei

Directoraat-generaal Klimaat
en Energie

Auteur

TER BESLISSING
Datum aangemaakt
2 april 2026

Kenmerk
KGG_DGKE / 105596401

RT-0000137765

Kopie aan

Bijlage(n)
1

nota
TER ADVISERING

BNC Fiche Clean Energy Investment Strategy

Parafenroute

Aanleiding

Op 10 maart 2026 heeft de Europese Commissie (hierna: de Commissie) de mededeling *Strategie voor investeringen in schone energie* (Engels: *Clean Energy Investment Strategy*, hierna: de CEIS) gepubliceerd.

Bijgevoegd concept-BNC-fiche over de mededeling zal volgens de gebruikelijke procedure na uw akkoord worden besproken in het BNC-overleg, de CoCo en daarna doorgeleid worden naar de Ministerraad, waarna het naar het parlement zal worden verstuurd.

Geadviseerd besluit

Uw akkoord op het concept BNC-fiche ter doorgeleiding aan het BNC-overleg van 8 april a.s., de CoCo van 14 april a.s. en MR van 17 april a.s.

NB Het fiche wordt ook ter akkoord aan MFIN voorgelegd.

Kernpunten

- De CEIS is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van het ministerie van EZK en het ministerie van Financiën gelet op de beleidsinhoud van de mededeling.
- De CEIS is gericht op het aantrekken van private investeringen in de energiesector.
- In het BNC-fiche worden de probleemanalyse en de voorgestelde oplossingen op hoofdlijnen verwelkomd.

Toelichting

Kenmerk
KGG_DGKE / 105596401

- De CEIS ondersteunt de doelstellingen van het *Actieplan voor betaalbare energieprijzen* en maakt deel uit van een breder pakket aan initiatieven gericht op het versterken van de concurrentiekracht van Europa en het vergroten van de energieonafhankelijkheid en de betaalbaarheid van energie voor huishoudens en bedrijven.
- De Commissie ziet een grote investeringsopgave voor schone technologieën en energie-infrastructuur. Het doel van de CEIS is "het aantrekken van private investeringen in de energiesector te vergemakkelijken door de koppeling tussen het beschikbare particuliere kapitaal en de Europese pijplijn van energieprojecten te verbeteren".
- De Commissie ziet hierbij een belangrijke rol voor de Europese Investeringsbank (EIB), met name om investeringsrisico's te verminderen.
- In het BNC-fiche wordt toegelicht dat Nederland een vergelijkbaar beeld heeft van de investeringsopgave en deelt dat het beter mobiliseren van privaat kapitaal nodig is. Daarbij wordt aangegeven dat het kabinet een positieve grondhouding heeft ten aanzien van de initiatieven en de rol van de EIB. De EIB kan een aanvulling zijn op nationale instrumenten die investeringen in de energietransitie ondersteunen en de rol van Invest-NL hierbij. Ook wordt in het fiche benoemd dat specifiek voor elektriciteitsinfrastructuur de toegevoegde waarde in Nederland beperkt is in verband met overheidsparticipaties in de systeembeheerders.
- Ten aanzien van een aantal initiatieven die slechts op hoofdlijn staan omschreven in de CEIS, wordt in het BNC-fiche aangegeven dat het kabinet meer informatie nodig heeft voor een nadere appreciatie.

Directoraat-generaal Klimaat
en Energie

Auteur

[Redacted]

TER BESLISSING

Datum aangemaakt

30 maart 2026

Kenmerk

KGG_DGKE / 105550767

Aan de Staatssecretaris van Klimaat en Groene Groei

nota
TER BESLISSING

BNC fiche SMR strategie

Kopie aan

Bijlage(n)

Parafenroute

[Redacted signature lines]

Aanleiding

Op 10 maart 2026 heeft de Europese Commissie (hierna: de Commissie) een strategie voor de ontwikkeling van kleine modulaire kernreactoren (Small Modular Reactors, hierna SMRs) in de Europese Unie gepubliceerd. De strategie maakt deel uit van een breder pakket aan initiatieven gericht op het versterken van de concurrentiekracht van Europa en het vergroten van de energieonafhankelijkheid en de betaalbaarheid van energie voor huishoudens en bedrijven. Het BNC-fiche ligt 8 april ter bespreking voor in het BNC-overleg en 14 april in de CoCo. Na agendering in de MR op 17 april wordt het fiche doorgeleid naar het parlement.

Geadviseerd besluit

U kunt kennis nemen van het BNC-fiche en akkoord gaan met indienen van het fiche in BNC-overleg en het verdere proces van afstemming richting de Ministerraad.

Kernpunten

- De Commissie presenteert negen acties voor de ontwikkeling van SMR's in de Europese Unie. Het doel van de strategie is de samenwerking tussen lidstaten en bedrijven gevestigd in de lidstaten te bevorderen, om zo SMR-ontwikkelingen te versnellen en uiteindelijk schaalvoordelen te kunnen benutten. Daarbij staat het creëren van een gunstig ondernemingsklimaat en een sterke marktvraag centraal.
- Het kabinet verwelkomt de strategie omdat het de ambitie van lidstaten op SMR's (waaronder ook geavanceerde ontwerpen, oftewel AMR's) erkent. De SMR strategie sluit aan op de Nederlandse SMR strategie en

het Nederlandse SMR programma, waarbij wordt erkend dat flankerend
overheidsbeleid nodig is voor het opbouwen van een Europese nucleaire
waardeketen.

Aan

Minister

nota

Beoordeling Nieuwe Commissievoorstellen: European Port Strategy en European Maritime Industry Strategy

TER BESLISSING

Datum

25 maart 2026

Onze referentie

IENW/BSK-2026/52640

Opgesteld door

DG Luchtvaart en Maritieme Zaken
Dir. Maritieme Zaken
Afd. Zeehavens

Beslistermijn

1 april 2026

Bijlage(n)

1

Aanleiding

Op 4 maart 2026 publiceerde de Europese Commissie (hierna: Commissie) de *European Port Strategy* (hierna: Havenstrategie) en de *European Maritime Industry Strategy* (hierna: EMIS) in twee afzonderlijke mededelingen. De BNC-fiches voor deze voorstellen worden op 30 maart behandeld in het interdepartementale BNC-overleg. Behandeling in de Ministerraad is op 10 april. Met deze nota wordt het concept-fiche voor de Havenstrategie aan u voorgelegd.

Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat is eerstverantwoordelijk voor het BNC-fiche voor de Havenstrategie en het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat is eerstverantwoordelijk voor het fiche voor EMIS. De trajecten voor de BNC-fiches lopen niet geheel gelijk op. Daarom wordt de tekst van het BNC-fiche voor de EMIS apart aan u voorgelegd.

Geadviseerd besluit

Akkoord te gaan met de inhoud van het bijgevoegd BNC-fiche Havenstrategie.

Het is denkbaar dat het BNC-fiche na bespreking in het BNC-overleg of de CoCo nog op enkele punten wijzigt. Indien dit de inhoud wezenlijk raakt, zal dit aan u worden voorgelegd voorafgaand aan de bespreking in de Ministerraad.

Kernpunten

- De Havenstrategie betreft een mededeling van de Europese Commissie en daarmee geen nieuwe wet- en regelgeving.
- Wel kondigt de mededeling de nodige nieuwe initiatieven aan voor de toekomst. Nederland zal deze ontwikkelingen met interesse volgen en proactief input leveren waar mogelijk gelet op het grote belang voor Nederland en de Nederlandse zeehavens.
- Belangrijke initiatieven die worden aangekondigd zijn bijvoorbeeld:
 - Ontwikkelen richtsnoeren beoordelen *Foreign Direct Investments* (FDI).
 - Versnellen vergunningprocedures voor energie, recycling, decarbonisatie via het *European Grids Package* en de milieumnibus.
 - Actualiseren bestaande richtsnoeren voor *port security*.
 - Ontwikkelen van een EU-kader voor achtergrond checks van havenmedewerkers.

- Uitvoeren van op EU-niveau gecoördineerde risicobeoordeling rond cybersecurity.
- Ontwikkelen richtsnoeren voor toepassing veiligheidsregelgeving voor havenmedewerkers aan boord van schepen.
- De indruk over de Havenstrategie is positief. Nederland heeft voorafgaand aan de publicatie van de Havenstrategie een *non-paper* ingediend. Veel van de inhoud daarvan is in de strategie terug te vinden.
- Aangezien het een mededeling betreft en geen regelgeving, zal de tekst van de strategie niet meer veranderen naar aanleiding van de besprekingen in de raads werkgroepen. Wel zullen tijdens de Transportraad Raadsconclusies worden vastgesteld.
- Onder meer de volgende punten zullen tijdens de besprekingen in Brussel aan de Commissie worden meegegeven:
 - Waar lidstaten worden opgeroepen bepaalde acties te ondernemen, wordt gevraagd om een uniforme implementatie daarvan, om het level playing field te waarborgen.
 - Nederland had graag gezien dat een er nationaal contactpunt was ingesteld voor Foreign Direct Investments in havens en een EU-brede werkgroep daarover.
 - De Commissie zal worden gevraagd naar haar visie op de positie van havens in de toekomstige herziening van de Alternative Fuels Infrastructure Regulation en Fuel EU Maritime.
 - Steun voor de aangekondigde herziening van de taxonomiecriteria voor verduurzaming van scheepvaart, aangezien de huidige criteria slecht toepasbaar zijn.

Datum

25 maart 2026

Onze referentie

IENW/BSK-2026/52640

Opgesteld door

DG Luchtvaart en Maritieme Zaken
Dir. Maritieme Zaken
Afd. Zeehavens

Aan

Minister

Bijlage(n)

1

Krachtenveld

Op het BNC-fiche is meegelezen door de ministeries van Algemene Zaken, Economische Zaken en Klimaat, Financiën, Defensie, Justitie & Veiligheid en Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid & Natuur. Daarnaast is meegelezen door het Interprovinciaal Overleg en de Vereniging Nederlandse Gemeenten. Commentaar op het fiche is zoveel mogelijk verwerkt. Grote discussiepunten hebben zich niet voorgedaan.

Het Havenbedrijf Rotterdam is overwegend positief en heeft enige aandachtspunten meegegeven voor de besprekingen in Brussel. Die sluiten goed aan bij het BNC-fiche.

Informatie die niet openbaargemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Toelichting

In de Havenstrategie geeft de Europese Commissie weer hoe zij aankijkt tegen de positie van de Europese zee- en binnenhavens. De Commissie benadrukt dat Europese havens cruciale pijlers zijn onder onze economie, samenleving, veiligheid en strategische autonomie. Daarbij worden ook de achterlandverbindingen (vaarwegen en spoor) en specifiek een versterkte positionering van de binnenhavens meegenomen als focuspunten. Tegen deze achtergrond beoogt de strategie samenhang te brengen in lopende en nieuwe initiatieven in en deze te versterken.

Het kabinet heeft zich de afgelopen jaren, in lijn met de Motie Koerhuis/Van der Molen, actief ingezet voor de totstandkoming van een Europese Havenstrategie.¹

Het kabinet heeft tevens, in nauwe afstemming met betrokken departementen en de maritieme sector, een *non-paper* ingediend waarin de kerninzet voor deze strategie uiteen is gezet. Het kabinet benadrukt hierin dat Europese havens adequaat moeten worden ondersteund bij de omvangrijke uitdagingen en transitie waarmee zij momenteel worden geconfronteerd. Het gaat daarbij onder meer om het versterken en behouden van de concurrentiekracht, het vergroten van de weerbaarheid en strategische autonomie, en het faciliteren van de energie- en duurzaamheidstransities.

Veel van het Nederlands *non-paper* is terug te vinden in de strategie. De algemene indruk over de Havenstrategie is dan ook positief.

Politieke context

Minister Berendsen heeft zich in zijn rol als Europarlementariër (CDA/EVP) ingespannen voor de totstandkoming van de Havenstrategie. Dit met een specifieke focus op het tegengaan van de veiligheidsrisico's van buitenlands eigenaarschap in zeehavens. Vanuit IenW is er op diverse momenten met dhr. Berendsen gesproken om thema's te bespreken en onderling positie te bepalen.

De fractie van *Renew Europe* in het Europees Parlement heeft op 3 maart 2026 een *position paper* uitgebracht over de positie van havens en de maritieme industrie.² Deze positie sluit goed aan op het standpunt van het kabinet zoals neergelegd in deze BNC-fiches. Ook de EVP-fractie heeft gereageerd.

Financiële/juridische overwegingen

De mededelingen hebben geen juridische of financiële gevolgen.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1.	BNC-fiche European Port Strategy	
2.	European Port Strategy	

¹ Kamerstuk 36200-XII-62

² [RE Position Paper European Ports.pdf | Ontwikkeld door Box](#)

Datum

25 maart 2026

Onze referentie

IENW/BSK-2026/52640

Opgesteld door

DG Luchtvaart en Maritieme Zaken
Dir. Maritieme Zaken
Afd. Zeehavens

Aan

Minister

Bijlage(n)

1